1-jild

Qur’oni Karim ma’nolarini o‘rganish darsligi

Andishai nur muassasasining mualliflar guruhi

Bismillahir Rohmanir Rohiym.
Mehribon va Rahmli Alloh nomi bilan

Qur’on Karim ma’nolarini o`rganish darsligi

Andishai nur nomli muassasaning mualliflar guruhi
Hashriyot mas’uli:
Bosmaxona:
Chop navbati (Birinchi): 2009 - 1430 - 1387
Adadi: 1000 nusxa
Betlar soni: 161
ISBN:

©Kitobning barcha huquqlari noshir uchun himoyalangan

Mundarija

Kirish:.. 8

Birinchi dars

Qur’on Allohni tanishlik kitobi.......................................12
Tanish so‘zlar..14
Yangi so‘zlar...15
Mashqlar...16

Ikkinchi dars

Alloh Olamning Parvardigori......... **Error! Bookmark not defined.**
Tanish so‘zlar..22
Yangi so‘zlar...23
Mashqlar...24

Uchinchi dars

Allohga hamdu sano va maqtov.......................................28
Tanish so‘zlar..30
Yangi so‘zlar...31
Mashqlar...32

To‘rtinchi dars

Mo‘’minlarning do‘sti va sarparasti.................................36
Tanish so‘zlar..38
Yangi so‘zlar...40
Mashqlar...41

Beshinchi dars

Qur’on hidoyat kitobi..45
Tanish so‘zlar..47
Yangi so‘zlar...48
Mashqlar...49

Oltinchi dars

Qiyomat qayta tirilishdir..53
Tanish so‘zlar..56
Yangi so‘zlar...57
Mashqlar...58

Ettinchi dars

Payg‘ambarlar dilso‘z va mehribondirlar 62
Tanish so‘zlar..64
Yangi so‘zlar...65
Mashqlar...66

Sakkizinchi dars

O‘zimizni tekshiraylik..70
Mashqlar...71

To‘qqizinchi dars

Ilohiy Payg‘ambarlar...84
Tanish so‘zlar..86
Yangi so‘zlar...87
Mashqlar...88

O‘ninchi dars

Payg‘ambarlar da’vati 92
Tanish so‘zlar 94
Yangi so‘zlar 94
Mashqlar....................96

O‘n birinchi dars

Qur’on hidoyat yo‘li va abadiy mo‘’jizadir 101
Tanish so‘zlar 103
Yangi so‘zlar 103
Mashqlar....................105

O‘n ikkinchi dars

Alloh yaxshiroqmi yoki mushriklar ibodat qiladigan narsalar?! 109
Tanish so‘zlar 111
Yangi so‘zlar 112
Mashqlar....................113

O‘n uchinchi dars

Olam Allohning belgisi 117
Tanish so‘zlar. 119
Yangi so‘zlar. 120
Mashqlar....................121

O‘n to‘rtinchi dars

Taqvo va imon 125
Tanish so‘zlar. 127
Yangi so‘zlar. 128
Mashqlar..129

O‘n beshinchi dars

Alloh, Payg‘ambarlar va Oxirat Kuni 133
Tanish so‘zlar. 135
Yangi so‘zlar 136
Mashqlar..138

O‘n oltinchi dars

O‘zimizni tekshiraylik...142
Mashqlar..142

Kirish:

Qur’oni Karim Alloh ta’olo tomonidan yuborilgan oxirgi ilohiy kitob bo‘lib, barcha insonlar saodatli, baxtli hayot kechirishlari uchun eng maqbul yo‘llarni ko‘rsatib bergan. Shuning uchun ular doimo Qur’on ta’limoti va ko‘rsatmalaridan foydalanib, to‘g‘ri va haq yo‘lni topishga, yashab turgan davrlarining zalvorli hamda buhronli sharoitida o‘z dardlarini davolashga muhtojdirlar. Alloh ta’olo Qur’oni Karimda bu haqda shunday buyuradi:

{يَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَ شِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ}

«Ey insonlar, sizlarga Pavardigoringiz tomonidan pand-nasihat va qalblaringizdagi narsalarga shifo va mo`’minlar uchun hidoyat va rahmat (Qur’on) keldi» (Yunus57-oyat)

Mazkur oyati sharifadan maъlum bo‘ladiki, insonlarning hayotini achchiq qilgan va ularning yashashga intilib, qiziqishiga to‘sqinlik qilgan, boshqacha qilib aytganda, insonlarning yashashga bo‘lgan umidlarini so‘ndirib, ularni hayotdan bezor qilgan, jamiyatning ko‘rinmas botiniy dardlariga shifo berguvchi narsa, shak-shubhasiz, faqatgina Allohning oxirgi kitobi bo‘lmish Qur’oni Karimdir. Shunday ekan, Qur’oni Karim birinchi navbatda, marosimlarni o‘tkazish va ota-bobolarning ruhlarini shod qilish uchungina tilovat qilinmasdan, bu dunyoda baxtu - saodatli, izzatli va yuksak insoniy hayot kechirishimiz uchun hamda oxirat kuni Allohning huzurida amallarimiz

hisob-kitob qilinayotganda sharmandayu sharmsor bo‘lmay, yuzimiz yorug‘ bo‘lishi uchun o‘qib o‘rganadigan zaruriy kitobdir.

Shunday ekan, Qur’onni tushunib etish va uning har bir oyati haqida fikr yuritish, undan pand-nasihat va ibrat olish, Allohning Qur’ondagi ko‘rsatmalaridan bahramand bo‘lish va shuning oqibatida har bir kishi o‘zining dunyo va oxiratini obod qilishiga baholi qudrat ko‘maklashish maqsadida qo‘lingizdagi «Qur’oni Karim ma’nolarini o‘rganish darsligi» deb nomlangan kitob tayyorlandi. Bu borada diqqatingizni Qur’onning ba’zi oyatlariga qaratamiz:

{وَ لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ}

«Darhaqiqat, Biz Qur'onni eslatma olish uchun oson qilib qo`ydik. Demak, biror eslatma olguvchi bormi? ». (Qamar 17- oyat)

{وَ يُبَيِّنُ ءَايَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ}

«Va (Alloh ta'olo) O`z oyatlarini insonlar uchun bayon qiladi, shoyad ular (ushbu oyatlar bilan) eslatma olurlar ». (Baqara 221- oyat)

{وَ تِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ}

«Va Biz bu misollarni insonlar uchun, shoyad ular tafakkur qilsalar, deb keltirurmiz». (Hashr,21- oyat)

Ushbu oyatlardan ma’lum bo‘ladiki, Qur’on oyatlarini tilovat qilish va ularni bayon etish, insonni fikr yuritishga va pand-nasihat va ibrat olishga olib kelishi lozim.

Qur’oni Karim 77 mingga yaqin kalimalardan tashkil topgan bo‘lib, ular ba’zilarining takrorlanib kelishi hisobga olinmaganda, Qur’on so‘zlari 11 mingga yaqindir. Diqqatimizni o‘ziga jalb qiladigan narsa shundan iboratki,

Qur'onda mingga yaqin so'zgina ko'p qayta takrorlanib kelgan va mana shu raqamdagi so'z Qur'on kalimalarining 70% dan ortiqrog'ini o'z ichiga oladi. Ushbu ming atrofidagi so'zlar «lug'otul aksar» ya'ni, ko'p takrorlangan so'zlar (lug'atlar) deb aytiladi.

Qo'lingizdagi kitobning darslari ko'p takrorlanib kelgan so'zlar asosida tayyorlangan. Qur'onni o'rganuvchilar ma'lum bir miqordagi so'zlarning ma'nosini o'rganish bilan ko'proq oyatlarning ma'nosini tushunib oladilar degan maqsadda bu ish amalga oshirildi.

Kitobning uslubi:

Qo'lingizdagi ushbu kitob o'n oltita mashg'ulotdan iborat bo'lib, har bir dars bir muqaddima, o'nta Qur'oniy ibora, so'zlarning ikkita jadvali va uch xil mashqlardan tashkil topgan. Sakkizinchi va o'n oltinchi darslar, o'zimizni tekshirish uchun tayyorlangan bo'lib, oldingi darslarda eslatib o'tilgan mashqlarni o'z ichiga olgan.

Har bir darsdagi jadvalda tanish so'zlar va yangi so'zlar ma'nosi bilan keltirilgan. Har bir darsning Qur'oniy iboralari Qur'onda ko'p takrorlanib kelgan so'zlar asosida tanlangan. Tanish so'zlar Qur'oni Karimning shunday so'zlaridirki, ular o'zbek tilida ham qo'llanilib, ma'nolari ham ikkala tilda bir-biriga yaqindir. Tanish so'zlardan foydalanishdan maqsad, Qur'onni o'rganuvchilar uning ma'lumotlaridan bahramand bo'lib, uning oyatlarini osonlik bilan tushuna olishlari uchun shart-sharoit yaratishdan iboratdir. Yangi so'zlar ham Qur'onda ko'p takrorlanib kelgan so'zlardir.

Har bir dars uchta mashqdan iboratdir.

Birinchi mashq ikki belgilik 20 ta savollardan tashkil topgan.

Ikkinchi mashqda o‘rganilayotgan darsning 10 ta Qur’oniy iboralari to‘g‘ri tarjima qilinib, yozilishi lozim.

Uchinchi mashq to‘rt savolni o‘z ichiga olgan bo‘lib, darsdagi Qur’oniy iboralar yoki mashqlar yordamida ularga javob bera olish mumkin. Uchinchi mashqni bajarish bilan Qur’on o‘rganuvchilar o‘z e’tiqodlarini mustahkamlab, diniy ta’limotlarni undan olish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

Birinchi dars

Qur’on

Allohni tanish kitobi

Buyuk Allohning madadi bilan Qur’oni Karim oyatlarining ma’nosini anglab, oyatlarni qanday tarjima qilishni o‘rganamiz.

Qur’on oyatlarini tushunish bilan Mehribon Allohni yaxshiroq taniymiz, U (Alloh) shunday Zotdirki, bizning Parvardigorimiz va Egamiz bo‘lib, bizni haq yo‘lga hidoyat qilish uchun Payg‘ambarimiz Muhammad *sallalohu alayhi va olihi vasallam* ni tanlagan. Ul hazrat Allohning kitobini bizga o‘rgatib, saodat va najot yo‘lini ko‘rsatganlar.

Yagona Allohga bizga bergan buyuk neьmatlari uchun hamdu sano aytib, Unga shukr qilamiz.

Ushbu dars va undan keyin keladigan darslarda Qur’oni Karim oyatlarining ma’nolari bilan ko‘proq oshno bo‘lamiz.

Quyidagi Qur'on iboralarini diqqat bilan o'qib, tarjima qiling.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم

١ -	Hamd\1	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم:
٢ -	Hashr\22	هُوَ اللَّهُ:
٣ -	Raьd\30	هُوَ رَبِّي:
٤ -	Kahf\38	اللَّهُ رَبِّي:
٥ -	Hud\34	هُوَ رَبُّكُمْ:
٦ -	An'om\102	اللَّهُ رَبُّكُمْ:
٧ -	Hamd\2	الْحَمْدُ لِلَّهِ:
٨ -	Muhammad\19	لا إِلهَ إِلاَّ اللَّهُ:
٩ -	Fath\29	مُحَمَّدٌ رَسولُ اللَّهِ:
١٠ -	Baqara\218	وَ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ:

Quyidagi so‘zlarning ma’nosini anglab, ularni xotirangizda saqlang:

Tanish so`zlar

qator	ma’nolar	so`zlar	son
١	bilan, -ga, sababli	بِ	ko`p
٢	ism, nom	اِسم	139
٣	Alloh, Xudo	الله	2815
٤	mehribon	رَحْمان	169
٥	rahmli	رَحيم	207
٦	Parvardigor, Ega	رَبّ	969
٧	maqtov, hamdu sano, olqish	حَمْد	43
٨	elchi, yuborilgan	رَسُول	236

Yangi so‘zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	soni
١	u	هُوَ	478
٢	mening, men	ى	ko`p
٣	sizning, sizlarning, sizlar	كم	ko`p
٤	uchun	لِ، لَ	ko`p
٥	yo‘q	لا	1723
٦	Iloh, Xudo	إلـه	113
٧	-dan boshqa, -dan o‘zga, magar	إلا	657
٨	ko‘p kechiruvchi, mag‘firatli	غَفُور	91

Bu darsning tanish va yangi so‘zlari Qur’onda 7640 marta takrorlangan bo‘lib, ushbu raqamlar qarshisida «ko‘p» deb yozilgan so‘zlarni hisobga olmagan holda keltirilgan.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

١ -	a - yo‘q	b - dan boshqa	إِلاّ:
٢ -	a - men	b - u	هُوَ:
٣ -	a - men uchun	b - sizlar uchun	لَكُم:
٤ -	a-ko‘p kechiruvchi	b-juda mehri-bon	غَفُور:
٥ -	a- Mehribon	b-Parvardigor	الرَّحْمنِ:

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

١ -	uchun:	a- لِ	b- بِ
٢ -	elchi:	a- غَفُور	b- رَسُول
٣ -	Xudo:	a- رَحْمان	b- الله
٤ -	maqtov:	a- حَمْد	b- رَحِيم
٥ -	parvardigor:	a- الله	b- رَبّ

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

Tarjimada ayrim so‘zlarning o‘rni o‘zgartirilgan, diqqat qiling:

١. رَبِّىَ اللَّهُ:

a- U mening Parvardigorimdir.

b- Mening Parvardigorim Allohdir.

٢. اللَّهُ لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ:

a- Allohdan boshqa Parvardigor yo`q.

b- Alloh, Undan o`zga iloh yo`q.

٣. وَاللهُ سَرِيعُ الْحِسابِ:

a- Va Alloh tez hisob qiluvchidir.

b- Va U tez hisoblovchidir.

٤. وَهُوَ الغَفُورُ الرَّحِيمُ:

a- Va U Rahmli, Mag`firatlidir.

b- Va U Mag`firatli, Rahmlidir.

٥. رَبُّ الْمَشرِقِ وَ الْمَغرِبِ لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ:

a- Mashriq va Mag`rib Parvardigori, Undan boshqa Xudo yo`q.

b- Mashriqda va Mag`ribda Undan o`zga iloh yo`q.

Qaysi ibora to‘g‘ri?

١ . U sizlarning Parvardigoringizdir:

a- هُوَ رَبِّي

b- هُوَ رَبُّكُمْ

٢ . Muso va Horunning Parvardigori:

a- رَبِّ مُوسَى و هارُونَ

b- بِرَبِّ مُوسَى و هارُونَ

٣ . Va U Rahmli, Mag`firatlidir :

a- وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

b- وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ

٤ . Mashriq va Mag`rib Alloh uchundir:

a- وَ لِلّهِ الْمَشرِقُ وَ الْمَغرِبُ

b- رَبُّ الْمَشرِقِ وَ الْمَغرِبِ

٥ . U Allohdir, Undan o`zga iloh yo`q :

a- هُوَ اللّه لا إِلهَ إِلاَّ هُوَ

اللّه لا إِلهَ إِلاَّ هُوَ b–

Ikkinchi mashq: Darsning boshlanishidagi Qur’on iboralarining tarjimasini o‘z bilimingiz darajasida yozing!

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralari va mashqlardan foydalanib, savollarga javob bering:

١ - Ishlarni qanday boshlash kyerak?

....

٢ - Maqtov va hamdu sano kim uchundir?

....

٣ - Mashriq va Mag‘rib kimnikidir?(kim uchundir?)

....

٤ - Allohning to‘rt sifatini bayon qiling

....

Ikkinchi dars

Alloh Olamning Parvardigori

Qur’onni tushunish bizlarni Qur’onga yaqin qiladi va Qur’on oyatlari ustida diqqat bilan fikr yuritish Qur’oniy odob va axloqni bizga o‘rgatadi.

Biz Qur’ondan Alloh Parvardigorimiz, Egamiz va bizga nisbatan Mehribon va gunohlarni Kechiruvchi Zot ekanligini o‘rganamiz.

Alloh mo‘ьminlarning Do‘sti va Boshlig‘i (Yo‘l boshchisi) va doim ularning YOru-birodaridir. SHuning uchun hamdu sano, maqtov va olqish YOlg‘iz Alloh uchundir. U shunday Zotdirki, Olamlarning Parvardigori va Egasidir.

Ushbu ma’nolarni darsda keltirilgan oyatlardan izlaymiz.

Quyidagi Qur’on iboralarini diqqat bilan o‘qib, tarjima qiling!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحيم

١ - لَهُ الْحَمْدُ: Qasas\70

....

٢ - إِنَّ رَبَّكُمُ الله: A’rof\54

....

٣ - اللَّهُ رَبُّنا وَ رَبُّكُم: SHo`ro\15

....

٤ - قَالَ إِنِى عَبْدُ الله: Maryam\30

....

٥ - وَ اللَّهُ وَلِي الْمُؤْمِنِين: Oli Imron\68

....

٦ - وَ قَالَ اللَّهُ إِنِىّ[1] مَعَكُم: Moida\12

....

٧ - وَ أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِين: Anfol\19

....

٨ - وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا: Niso\96

....

٩ - وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِين رَحِيمًا: Ahzob\43

....

[1] إِني=إِن+ى

- ١٠ Hamd\2 الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَلَمِينَ:

Quyidagi so‘zlarning maънosini o‘rganib, ularni xotirangizda saqlang!

Tanish so‘zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	banda, qul	عَبْد	٢٨
٢	do‘st, xoja, sarvar	وَلِيّ	٤٤
٣	imonli inson-lar, mo‘’minlar	مُؤْمِنِينَ	١٤٤
٤	olamlar	عالَمِينَ	٧٣
٥	o‘g‘il	اِبْن	٤٠
٦	qudrat, kuch	قُوَّة	٢٩
٧	amallar, ishlar	اَعمَال	٤١
٨	hamma, barcha	جَمِيعاً	٥٣

Yangi so`zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	u, uning	ه ، هُ	ko‘p
٢	albatta, zotan	إِنَّ	2442
٣	biz , bizning	نَا	ko‘p
٤	aytdi, dedi	قَالَ	529
٥	albatta, -ligi, ekanligi	أَنَّ	542
٦	birga, bilan	مَعَ	164
٧	edi, bo‘lgan	كَانَ	422
٨	-dan, tomonidan	مِن	3221

Bu darsning tanish va yangi so‘zlari 7772 marta Qur’onda kelgan, albatta bu raqam ro‘parasida «ko‘p» deb yozilgan so‘zlardan alohida holda hisobga olingan.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi javoblardan to‘g‘rilarini belgilang!

Qaysi ma’no to`g`ri?

إِنّ:	b - dan	a – albatta	١ -
مَعَ:	b - birga	a - biz	٢ -
قَالَ:	b - edi	a - dedi	٣ -
كَانَ:	b - aytdi	a - edi	٤ -
عالَمِين:	b - olamlar	a- olimlar	٥ -

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

1 -	o`g`lim:	a- اِبْنِي	b- اِبْنُهُ
2 -	undan:	a- مِنهُ	b- مَعَهُ
3 -	uning bandasi:	a- عَبْدُنا	b- عَبْدُهُ
4 -	bizning Parvardigorimiz:	a- رَبُّنا	b- رَبِّي
5 -	xoja, sarvar:	a- وَلِيٌّ	b- وَلِيِّي

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

١

رَسُولٌ مِنَ اللهِ:

a- Payg`ambar Allohning bandasidir.

b- Alloh tomonidan yuborilgan.

٢

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ:

a- Maryam o`g`li Iso dedi.

b- Iso Maryam o`g`lidir.

٣

اَنَّ القُوَّةَ للهِ جَمِيعاً:

a- Albatta barcha kuch-qudrat Allohnikidir

b- Albatta, uning hamma qudrati Allohnikidir.

٤

اِنَّهُ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً:

a- Zotan, Alloh Mag`firatli, Rahmlidir.

b- Albatta, U ko`p Kechiruvchi, Rahmlidir.

٥

اِنَّ رَبِّى غَفُورٌ رَحِيمٌ:

a- Albatta, Xudo Mag`firatli, Rahmlidir.

b- Zotan, Parvardigorim Mag`firatli, Rahmlidir.

Quyidagi iboralardan qaysi to‘g‘ri?

- ١ Va Alloh sizlar bilandir:

a- وَاللهُ معكُم

b- انَّ اللهَ معَنا

- ٢ Parvardigorimiz Allohdir:

a- ربَّنا اللهُ

b- اللهُ رَبُّكُمْ

- ٣ Hech qudrat yo`q, magar Allohga(suyanar):

a- اَنَّ القُوَّةَ لله

b- لا قُوَّةَ الاّ باللهِ

- ٤ Albatta mening Xojam Allohdir:

a- انَّ وَلِيِّيَ اللهُ

b- فَاللهُ هُوَ الوَلِيُّ

- ٥ Bizlarning amallarimiz biz uchun va sizlarning amallaringiz siz uchundir:

a- لَكُم دِينُكُم وَلِى دِينِ

b- لَنا اَعمالُنا وَ لَكُم اَعمالُكُم

Ikkinchi mashq: Darsning boshida keltirilgan Qur’on iboralarini tarjima qilishga harakat qiling.

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralari va mashqlardan foydalanib, savollarga javob bering:

1. Mo‘’minlarning Xojasi kim?

2. Alloh kim bilan birga?

3. Barcha kuch-qudrat kimniki?

4. Bizlarning Egamiz va Parvardigorimiz kim?

Uchinchi dars

Allohga hamdu sano va maqtov

Alloh YAgona Zot, hamma narsalarning YAratguvchisi, barcha qudratlarning nigizi, ilmu-ma’rifat va yaxshiliklar asosidir.

SHuning uchun biz Uning cheksiz ne’matlariga shukr qilishimiz kyerak.

Qur’oni Karim «*Alhamdulilloh*»dek go‘zal so‘zni aytish bilan Allohga hamdu sano deb, Unga shukr qilishni bizga o‘rgatadi.

Allohga hamdu sano aytib, «*Alhamdulilloh*»ni tilga olish ila, Allohni yaxshilik bilan yodga olamiz va Uning bepoyon ne’matlariga shukr qilamiz.

Hamdu sano va shukrlar Yolg‘iz Alloh uchundir, U shunday Zotki, hamma Olamlarning YAratguvchisidir. Barcha ne’matlar Undan bo‘lib, U eng yaxshi ajru-mukofotlarni yaxshi amallar uchun ato qiladi.

Ushbu tarbiyaviy ahamiyatga ega bo‘lgan ma’nolarni darsda keltirilgan oyatlardan izlaymiz.

Quyidagi Qur’on iboralarini diqqat bilan o‘qib, tarjima qiling.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحيم

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ: — Naml\59

ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ: — Qasos\80

قَالُواْ لَا عِلْمَ لَنَا: — Moida\109

وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ: — An’om\164

وَ قَالُواْ الْحَمْدُ لِلَّهِ: — A’rof\43

إِنَّ اللَّهَ رَبِّى وَ رَبُّكُمْ: — Oli Imron\51

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّى: — Kahf\98

قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ: — Ra’d\16

فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ: — Niso\134

وَ قَالَ مُوسَى يَافِرْعَوْنُ إِنِّى رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ: — A’rof\104

Quyidagi so'zlarning ma'nosini o'rganib, ularni xotirangizda saqlang.

Tanish so`zlar

qator	ma'nolar	so'zlar	son
1.	ajr-savob	ثَوَاب	13
2.	Yaxshiroq	خَيْرٌ	176
3.	ilm, bilim, bilmoq	عِلْم	105
4.	har bir, har, hamma, barcha	كُلّ	374
5.	narsa	شَىء	279
6.	rahmat, marhamat	رَحْمَةٌ	114
7.	yaratuvchi	خَالِق	8
8.	ahli oila, xonadon	اَهْل	127

Yangi so`zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
1.	ayt, degin	قُل	332
2.	aytdilar, dedilar	قَالُواْ	331
3.	bu	هَذَا	225
4.	bas, demak	فَ	ko‘p
5.	oldida, yonida, huzurida nazdida	عِند	197
6.	ey	يَا	361
7.	- ga, ustiga, zimmasiga	عَلَى ، عَلَى،	1445

Bu darsning tanish va yangi so‘zlari Qur’onda 4087 marta takrorlangan holda kelgan.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

1.	a – ey	**b** - yo	يَا:
2.	a - dedi	**b** - degin	قُل:
3.	a - bu	**b** – u	هَذَا:
4.	a - ga	**b** - yonida	عِند:
5.	a- dedilar	**b** - dedi	قَالُوا:

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

١. Bizga: a- عَلَيْنَا b- مَعَنَا

٢. Hammasi: a- كُلُّهُ b- عِنْدَهُ

٣. Mening xonadonim: a- اَهْلُهُ b- اَهْلِى

٤. Rahmatiga: a- بِرَحْمَتِه b- بِرَحْمَتِنَا

٥. Elchisi uchun: a- بِرَسُولِى b- لِرَسُولِهِ

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

١ .
وَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ:

a- va hamma narsa Alloh uchundir.

b- va barcha narsa U uchundir.

٢ .
مِنْ عِنْدِ اللهِ: هُوَ

a- U Xudoning bandasidir.

b- U Alloh huzuridandir.

٣ .
قُلْ هُوَ الرَّحْمَانُ:

a- dedi: U(Xudo) Mehribondir.

b- degin: U(Alloh) Mehribondir.

٤ .
وَقَالَ فِرْعَونُ يا هَامَانُ:

a- va ey Fir’avn, Homonga degin.

b- va Fir’avn dedi: Ey Homon.

٥ .
وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ:

a- Va har bir narsa Uning oldida miqdori bilandir.

b- Va Uning har bir narsasi miqdori bilandir.

Qaysi ibora to‘g‘ri?

- ١ Muso unga dedi:

a- قال موسى
b- قال له موسى

- ٢ Hamma Parvardigorimiz huzuridandir:

a- كُلٌّ من عنْد الله
b- كُلٌّ من عنْد ربِّنا

- ٣ Dedilar: « ey Muso »:

a- قالُوا يا موسى
b- قال يا موسى

- ٤ Bas degin « salom sizlarga »:

a- فقُلْ سلاَمٌ علَيْكُمْ
b- قال سلاَمٌ علَيْكُمْ

- ٥ Undan boshqa Xudo yo`q, u barcha narsaning YAratguvchidir:

a- خالقُ كُلِّ شىْء لاَ الَه الاَّ هُوَ
b- لاَ الَه الاَّ هُوَ خالقُ كُلِّ شىْءٍ

Ikkinchi mashq: Darsning boshida keltirilgan Qur’on iboralarini tarjima qiling.

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralari va mashqlardan foydalanib, savollarga javob bering:

١ - Kimning ajru savobi yaxshiroq?

---

٢ - Kim hamma narsaning yaratuvchisi?

---

٣ - Dunyo va Oxiratning savobi kimning huzuridadir?

---

٤ - Hazrati Muso *(alayhis salom)* o‘zini kim tomonidan yuborilgan elchi deb tanishtirdi?

To‘rtinchi dars

Mo‘’minlarning do‘sti va sarvari

O‘tilgan darslarda Qur’oni Karim oyatlarini tushunish natijasida Mehribon Allohga nisbatan bo‘lgan ma’rifatimiz yanada ko‘proq oshdi.

Alloh shunday Zotki, U Yer va osmonlar Parvardigori bo‘lib, biz uchun son-sanoqsiz ne’matlar ato etgan.

Alloh shunday Zotki, hurmatu izzat, kuch-qudrat va buyuklik Unikidir va Payg‘ambari Muhammad (sallallohu alayhi va olihi vasallam)ga hamda mo‘’minlarga bu kabi izzat va yuksaklikni ato etgan.

Biz doim Buyuk Allohni va Payg‘ambarimiz Muhammad (s.a.a) ni va Ma’sum Imomlarimizni o‘zimiz uchun do‘st va rahbar sifatida tan olib, ularga ergashamiz, chunki shu orqali dunyo va oxiratda izzat va yuksaklikka erishamiz deb umid qilamiz.

Ushbu oliy ma’nolarni darsda o‘rganilgan oyatlardan izlaymiz.

Quyidagi Qur’on iboralarini diqqat bilan o‘qib, tarjima qiling:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم

١ - Baqara\247
وَ قَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُم:

٢ - Toho\98
إِنَّمَا[2] إِلَاهُكُمُ اللهُ:

٣ - YUnus\65
إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا:

٤ - Baqara\257
اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا:

٥ - An’om\109
قُلْ إِنَّمَا الآيَاتُ عِندَ اللَّهِ:

٦ - Oli Imron\19
إِنَّ الدِّينَ عِندَ اللَّهِ الْاسْلَام:

٧ - Nahl\77
وَ لِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ:

٨ - Kahf\14
فَقَالُواْ رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ:

٩ - Munofiqin\8
وَ لِلَّهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ:

١٠ - Moida\55
إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ ءَامَنُوا:

---

2. «انما» kalimasi o‘zidan keyingi so‘zdan so‘ng tarjima qilinadi.

Quyidagi so‘zlarning ma’nosini o‘rganib, ularni xotirangizda saqlang.

Tanish so‘zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	izzat va yuksaklik	عِزَّة	11
٢	belgilar, alomatlar, oyat, mo‘’jizalar	آيَات	295
٣	g‘oyib, g‘ayb sirlar	غَيْب	49
٤	do‘stlar, xojalar, egalar	اولِيَاء	42
٥	qavm, guruh	قَوم	383
٦	darajalar, martabalar	دَرَجات	14
٧	mag‘firat, kechirish	مَغْفِرَة	28

Yangi so‘zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	ularning, ular	هُم، هِم	ko‘p
٢	payg‘ambar	نَبِيّ	54
٣	faqat	إِنَّمَا	146
٤	shunday kishilarki, - ganlar	الَّذِينَ	1080
٥	imon keltirdilar	ءَامَنُوا	258
٦	osmonlar	السَّمَاوَاتِ	190
٧	yer	أَرض	461
٨	- da	فِي	1692

Bu darsning tanish va yangi so‘zlari Qur’onda 4703 marta takrorlangan holda kelgan.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to'g'ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma'no to`g`ri?

١	a – faqat	b - albatta	إِنَّمَا:
٢	a - yer	b - osmon	الْأَرْض:
٣	a – imon keltirsinlar	b – imon keltirdilar	ءَامَنُوا:
٤	a – shunday ki-shiki	b – shunday kishilarki	الَّذِينَ:
٥	a- alomatlar	b - osmonlar	السَّماوَاتِ:

Qaysi so`z to`g`ri?

١	Unda:	a- فِيْهِ	b- عَلَيْهِ
٢	Payg`ambarlari:	a- وَلِيُّهُمْ	b- نَبِيُّهُمْ
٣	ular uchun:	a- لَهُمْ	b- لَكُمْ
٤	xojangiz :	a- وَلِيُّكُمْ	b- وَلِيُّهُمْ
٥	Parvardigorlari uchun:	a- بِرَبِّهِمْ	b- لِرَبِّهِمْ

Qaysi tarjima to'g'ri?

۱ .

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللهِ:

a- Bas, Allohning elchisiga dedilar.

b- Demak, Allohning elchisi ularga dedi.

۲ .

فَاِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ:

a- Demak, albatta uning hisobi Parvardigor huzuridadir.

b- Bas, uning hisobi faqat Parvardigori huzuridadir.

۳ .

وَهُوَ اللهُ فِى السَّمَاوَاتِ وَ فِى الْاَرْضِ:

a- Va U osmonlar va yerning Allohidir.

b- Va U Alloh osmonlarda va yerdadir.

۴ .

لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِم:

a- Ular uchun Parvardigorlari huzurida darajalar bor.

b- Sizlar uchun Parvardigoringiz huzurida darajalar bor.

۵ .

فقَالَ اِنِّى رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ:

a- Bas, dedi: albatta u Olamlar

Parvardigorining elchisidir.

b- Demak, dedi: zotan men olamlar Parvardigorining elchisidirman.

Qaysi ibora to‘g‘ri?

١ Oilasiga dedi:

a- قَالَ لِقَوْمِهِ

b- قَالَ لِأَهْلِهِ

٢ Va Payg`ambarlari ularga dedi:

a- وَقَالَ اَوْلِيَائُهُمْ

b- وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ

٣ Va Parvardigorlari tomonidan mag`firat(kechirish):

a- وَمَغْفِرَةٌ مِن رَبِّهِمْ

b- وَمَغْفِرَةٌ مِن اللهِ

٤ Muso qavmiga dedi:

a- وَقَالَ مُوسَى يَاقَوْمِ

b- قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ

٥ Degin (qiyomat kunini) bilish faqat Alloh huzuridadir:

a- قُلْ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ

b- قُلْ اِنَّمَا الْغَيْبُ لِلّٰهِ

Ikkinchi mashq: Dars boshida keltirilgan Qur’on iboralarini tarjima qiling.

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralari va mashqlardan foydalanib, savollarga javob bering:

١ - Izzat va yuksaklik kimlar uchun?

....

٢ - Qaysi din Alloh huzurida haqiqiy din hisoblanadi?

....

٣ - Yer va osmonlarning g‘ayb sirlarini (bilish) kim uchun?

....

٤ - Mo‘’minlarning do‘sti va sarvari kimlar?

....

Beshinchi dars

Qur’on - hidoyat kitobi

Alloh Taolo insonlarni hidoyat qilish uchun Payg‘ambarlar va munosib rahbarlarni tanlagan.

Payg‘ambarlar Allohning eng yaxshi va xolis bandalari, ular insonlarni haq va saodatli yo‘lga boshlash uchun Alloh tomonidan hidoyat etguvchi hujjat va dalillarni keltirganlar. Bu insonlar uchun Allohning eng buyuk ne’mati va marhamatidir.

Qur’oni Karim Parvardigorning haq so‘zi bo‘lib, u Alloh tarafidan yuborilgan eng ustun va oxirgi kitobdir. Bu kitob hamma insonlar uchun ochiq-oydin dalil va abadiy pand-nasihatdir.

Qur’oni Karim Alloh tomonidan bo‘lgan shunday nur-yorug‘likdirki, u najot va saodat yo‘lini ziyonkorlik va fasod yo‘lidan ajratib, oydinlashtirib beradi.

Darsda keltirilgan oyatlardan yuqoridagi ma’nolarni izlash bilan, ko‘proq Qur’on hidoyati sari yuzlanamiz.

Quyidagi Qur’on iboralarini diqqat bilan tarjima qiling:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحيم

Asro’\81

١ - وَ قُلْ جاءَ الْحَقّ:

....

Oli Imron\138

٢ - هَذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ:

....

Ahqof\15

٣ - وَ إِنيِّ مِنَ الْمُسْلِمِينَ:

....

Oli Imron\114

٤ - وَ أُوْلَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ:

....

Hud\66

٥ - إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِىُّ الْعَزِيزِ:

....

Maorij\24

٦ - وَ الَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ:

....

Moida\15

٧ - قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللّهِ نُورٌ وَ كِتَابٌ مُّبِينِ:

....

YUnus\57

٨ - يَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُم:

....

YUnus\108

٩ - قُلْ يَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكُمْ:

....

A’rof\158

١٠ - قُلْ يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنيِّ رَسُولُ اللّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا:

....

Quyidagi so‘zlarning ma’nosini o‘rganib, ularni xotirangizda saqlang.

Tanish so`zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	bayon, bayon qiluvchi	بَيَان	٣
٢	solih bandalar	صَالِحين	٣٦
٣	kuchli, qudratli	قَوِىّ	١١
٤	izzatli, engilmas	عَزِيز	٩٩
٥	mollar, boyliklar	اَموال	٦١
٦	ma’lum, muayyan	مَعْلُوم	١١
٧	pand-nasihat	مَوْعِظَة	٩
٨	egalar, hamrohlar	اَصْحَاب	٧٨

Yangi so`zlar

qa tor	ma’nolar	so‘zlar	so n
١	keldi	جاءَ ، جاءَ ت	٢١٥
٢	insonlar, xalq	ناس	٢٤٠
٣	ular	أُوْلَئِك	٢٠٤
٤	sening, sen	كَ	ko‘p
٥	darhaqiqat, shubhasiz, haqiqatan, muhaqqaq, aniqki	قَد	406
٦	ochiq-oydin	مُبِين	119
٧	ey	يا اَيُّها	150
٨	-ga, tomoniga	اِلَى ، اِلي	742

Bu darsning tanish va yangi so‘zlari Qur’onda 2374 marta takrorlangan holda kelgan.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

١	a – keladi	b - keldi	جاءَت:
٢	a - insonlar	b - inson	النَّاس:
٣	a – shunday ki-shiki	b – ey	يٰأَيُّهَا:
٤	a – ular	b – shunday ki-shilarki	أُولٰئِك:
٥	a- egalar	b - solih ban-dalar	اَصْحَاب:

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

١	darhaqiqat:	a- اِنَّمَا	b- قَد
٢	ochiq-oydin:	a- مُبِينٌ	b- بَيَان
٣	mollaringiz:	a- اَمْوالُكُم	b- اَمْوالُنا
٤	Parvardigoring:	a- رَبُّكَ	b- رَبِّى
٥	sizlarga:	a- فِيكُم	b- اِلَيْكُم

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

١ . اَلْحَقُّ مِن رَبِّکَ:

a- Parvardigoring haqdir.

b- Haq Parvardigoring tomonidandir.

٢ . اِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ:

a- Albatta, U iymon keltirganlardandir.

b- Zotan, U solih bandalardandir.

٣ . اِنَّ اللهَ قَوِیٌّ عَزِيزٌ:

a- Albatta, Alloh kuchli, engilmasdir.

b- Zotan, U kuchli, engilmaydigan Zotdir.

٤ . قالَ هَذا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطانِ:

a- Dedi: bu SHayton ishidir.

b- Dedi: bu SHayton ishlaridan biridir.

٥ . وَ هُوَ الْحَقُّ مِن رَبِّهِم:

a- Va u (so`z) Parvardigori tomonidan haqdir.

b- Va u (so`z) Parvardigorlari tomonidan haqdir.

Qaysi ibora to'g'ri?

- ١ Musoning hamrohlari dedilar:

a- قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ

b- قَالَ اَصْحَابُ مُوسَى

- ٢ Parvardigoringdan rahmat:

a- رَحْمَةً من رَبِّكَ

b- رَحْمَةً من رَبِّى

- ٣ Haqiqatan, sizlarga elchimiz keldi:

a- قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِى

b- قَدْ جَاءَكُم رَسُولُنَا

- ۴ Dedi: Bu mening Parvardigorimdir:

a- قَالُوا رَبُّنَا اللهُ

b- قَالَ هَذَا رَبِّى

- ۵ Albatta u Parvardigorimiz tomonidan(bo`lgan) haqdir:

a- اَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَبِّهِمْ

b- اِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَبِّنَا

Ikkinchi mashq: Dars boshida keltirilgan Qur'on

iboralarini tarjima qiling.

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralari va mashqlardan foydalanib, savollarga javob bering:

١ - Haq kim tomonidan insonlarga kelgan?

....

٢ - Qur’on o‘zini insonlarga qanday tanitadi?

....

٣ - Muhammad(s.a.v) kimning elchisidir?

....

٤ - Qur’onning besh sifatini yozing.

....

Oltinchi dars

Qiyomat - qayta tirilish

Hamdu sano va shukrlar faqat Alloh uchundir. U shunday Zotki, yer va butun olamlar Parvardigoridir. Yer va osmonlarni yaratish insonlarni yaratishdan buyukroq bo‘lib, bu Allohning yuksakligi va qudratining belgisidir.

Bu buyuk yaratish behuda va maqsadsiz emas.

Inson ham behuda yaratilmagan va o‘limdan so‘ng qiyomat kunida qayta tirilajak.

Qur’oni Karim bizni Ilohiy buyuk qayta tirilish va uning qanday yuzaga kelishi va oxiratdagi hayot bilan tanishtirib, insonning dunyodagi nasibasi juda oz va o‘tkinchi, lekin oxiratdagi xayot yaxshiroq va manguligi haqida ogohlantiradi.

Qur’onning ko‘p oyatlarida mo‘’minlarning jannatdagi saodatli hayotlari, kofirlar va zolimlarning do‘zaxdagi dardli va xor-zalil holidagi hayotlari bayon etilgan.

Qiyomat kunida hech kimga zarrachalik ham zulm va sitam qilinmaydi va har kim qilgan amallarining natijasini ko‘rgay.

Bu arzigulik ma’nolarni darsda o‘rganayotgan oyatlardan izlaymiz.

Darsning Qur’oniy iboralarini diqqat bilan tarjima qiling.

بِسْمِ اللّه الرَّحْمنِ الرَّحيم

هَذَا يَوْمُ الدِّينِ:	Soffot\20	١ -
مَالِك يَوْمِ الدِّينِ:	Hamd\4	٢ -
قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُم:	Kahf\110	٣ -
إِنَّ فِي ذَالِكَ لآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ:	Hajar\77	٤ -
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ:	YUnus\39	٥ -
قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَ الاَخِرَةُ خَيرٌ:	Niso\77	٦ -
لاَ ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللّهَ سَرِيعُ الحِسَاب:	G`ofir\17	٧ -
إِنَّ فِي السَّمَاوَات وَ الْأَرْضِ لآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ:	Josiya\3	٨ -
لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ:	G`ofir\57	٩ -
فَلِلّه الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَ رَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ:	Josiya\36	١٠ -

Quyidagi so‘zlarning ma’nosini o‘rganib, ularni xotirangizda saqlang.

Tanish so‘zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	ega, sohib	مَالِك	3
٢	inson	بَشَر	36
٣	belgi, alomat, oyat-mu’jiza	آيَة	86
٤	oqibat	عَاقِبَة	32
٥	zulm, sitam	ظُلْم	20
٦	buyukroq, kattaroq	اَكبَر	23
٧	yaratmoq, yaratish, yaratilish	خَلْق	52
٨	o‘xshash, kabi, -dek	مِثْل	75
٩	zolimlar, sitam-korlar	ظالِمِينَ، ظالِمُونَ	124

Yangi so‘zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	kun	يَوم	318
٢	qiyomat kuni	يَومُ الدِّينِ	13
٣	men	اَنَا	68
٤	bu, ushbu, o‘sha	ذالِكَ	430
٥	darvoqe	لَ	ko‘p
٦	qanday, qanaqa	كَيْفَ	83
٧	mato, mol-mato	مَتَاع	34
٨	oz, kam	قَلِيل	69
٩	bugun	اَلْيَوم	43

Bu darsning tanish va yangi so‘zlari Qur’onda 1509 marta takrorlangan holda kelgan.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

١	a – biz	b - men	أَنا:
٢	a – bugun	b - kun	يَوْم:
٣	a – ushbu	b – u	ذَالِكَ:
٤	a – yaratdi	b – yaratish	خَلْق:
٥	a- qanday	b - qayer	كَيْفَ:

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

١.	oz:	a- قَلِيل	b- مَتَاع
٢.	undek:	a- مِثْلُهُ	b- مِثْلُهُم
٣.	uning yaratishi:	a- خَلْقَهُ	b- خَلْقَهُم
٤.	darvoqe, alomat:	a- لآيةً	b- لآياتٌ
٥.	zulmlari sababli:	a- بِظُلْمٍ	b- بِظُلْمِهِم

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

١ - إِنَّ[1] قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى:

a- Qorun Musoning qavmidan edi.
b- Qorun Musodan keyin edi.

٢ - قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّه:

a- Degin: Hamma Allohning nazdidandir.
b-Degin: Hamma Alloh tomonidan kelgandir.

٣ - إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا:

a- Albatta, Allohingiz Rahmlidir.
b- Zotan, Alloh sizlarga Rahmlidir.

٤ - وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ:

a- Zotan, uning Parvardigori engilmas, rahmlidir.
b- Albatta, Parvardigoring engilmas, rahmlidir.

٥ - ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ[2]:

a- O`sha (Qiyomat kuni) chiqish kunidir.
b- Bugun (Qiyomat kuni) chiqish kunidir.

---

1. Ba’zi vaqt « إِنَّ » tarjima qilinmaydi.
2. « خروج» so‘zi «chiqish» yoki «chiqmoq» ma’nosini anglatadi.

Qaysi ibora to‘g‘ri?

١ Va degin: Maqtov maxsus Alloh uchundir:

a- وَ قَالُوا الْحَمدُ لِلّه

b- وَ قُلِ الْحَمدُ لِلّه

٢ Bu Allohning belgilaridandir:

a- ذَالِکَ مِنْ آیاتِ اللهِ

b- اِنَّ فِی ذَالِکَ لَآیَاتٍ

٣ Albatta Alloh mag`firatli, rahmlidir:

a- اِنَّ اللهَ کانَ غَفُوراً رَحِيماً

b- وَ کانَ اللهُ غفُوراً رَحِيماً

۴ Degin: mashriq va mag`rib Alloh uchundir:

a- قالَ رَبُّ الْمَشرِقِ و الْمَغرِبِ

b- قُل لِلّهِ الْمَشرِقُ وَ الْمَغرِبُ

۵ Ulardan oldingi kishilarning oqibati qanday edi:

a- كَيْفَ كانَ عاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

b- كَيْفَ كانَ عاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

Ikkinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralarini tarjima qiling.

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralari va mashqlardan foydalanib, savollarga javob bering:

١ - Qorun qaysi Payg‘ambarning qavmidan edi?

....

٢ - Alloh dunyodan bahramand bo‘lishni qanday tasvirlagan?

....

٣ - Yer va osmonlarni yaratish buyukroqmi yoki insonlarni yaratish?

....

٤ - Kimlar uchun yer va osmonlarda Alloh tomoniga hidoyat qiluvchi belgilar bor?

....

Ettinchi dars

Payg‘ambarlar mehribon muallimdirlar

Payg‘ambarlar insonlarning eng yaxshi va mehribon tarbiyachisidirlar. Ular qilgan mehnatlari va hidoyat yo‘lida chekkan mashaqqatlari uchun insonlardan hech qanday mehnat haqi umidida bo‘lmacdan, ularni hidoyat yo‘liga boshqarar va ularni tarbiyalar edilar.

Payg‘ambarlar bizlarga Alloh insonning haqiqiy do‘sti va yori deb o‘rgatganlar. Kimki Allohga imon keltirib, payg‘ambarlarning ko‘rsatmalariga amal qilsa, Allohning huzurida buyuk ajru-mukofotga ega bo‘lgay.

Ayrim insonlar turli xil bahonalar bilan Allohga imon keltirishdan va payg‘ambarlarning yo‘l-yo‘riq va ko‘rsatmalariga amal qilishdan bo‘yin tovlardilar. Ular payg‘ambarlar ham o‘zlari singari insonlar bo‘lganliklari uchun ularga ergashishdan bosh tortardilar.

Allohning oyat-mo‘’jizalari va belgilarini ko‘ra turib ham, payg‘ambarlarga imon keltirmagan kimsalar chinakam kofir va o‘zlari uchun zolimdirlar. Qur’oni Karimning bir qator oyatlari biz ibrat olishimiz uchun e’tiborimizni zolim va sitamkorlarning dardli, azobli va mudhish oqibatlariga jalb etadi.

Ushbu ma’nolarni darsda o‘rganadigan oyatlardan izlaymiz.

.

Quyidagi Qur'on iboralarini diqqat bilan o'qib, tarjima qiling

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

١ -	Tavba\22	إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ:
٢ -	Baqara\254	وَ الْكَافِرُونَ هُمُ[1] الظَّالِمُونَ:
٣ -	Niso\64	فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنتُمُ[1] الظَّلِمُونَ:
٤ -	Ibrohim\10	قَالُوا إِنْ أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا:
٥ -	YUsuf\101	أَنتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ:
٦ -	SHuro\26	وَ الْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ:
٧ -	SHuaro\109	إِنْ أَجْرِيَ إِلاَّ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ:
٨ -	Baqara\248	إِنَّ فِي ذَالِكَ لآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ:
٩ -	G`ofir\21	كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِن قَبْلِهِمْ:
١٠ -	SHo`ro\15	اللَّهُ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ:

1. Ushbu oyatlarda «هُـم» va «انـتم » so'zlari tarjimada tushirib qoldiriladi.

Quyidagi so‘zlarning ma’nosini o‘rganib, ularni xotirangizda saqlang.

Tanish so‘zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	ajru mukofot, mehnat haqi	اَجر	93
٢	kofirlar	كافِرونَ، كافِرينَ	129
٣	buyuk, ulug‘, ulkan	عَظِيم	107
٤	azob	عَذاب	321
٥	qattiq, shiddatli	شَدِيد	52
٦	hayot, yashash, yashamoq	حَياة	76
٧	jahannam, do‘zax	جَهَنَّم	77

Yangi so‘zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	sizlar	اَنتُم	135
٢	emas, agar	اَن¹	692
٣	sen, siz	اَنتَ	81
٤	edingizlar	كُنتُم	199
٥	edilar	كانُوا	267
٦	uning, u	ها	ko`p
٧	yomonlik, yomon	سُوء	60

Bu darsning tanish va yangi so‘zlari Qur’onda 2289 marta takrorlangan holda kelgan.

1. Arab tilida «إِنْ »dan so‘ng «إِلا» kelsa, «yo‘q» yoki «emas» ma’nosini anglatadi.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

١.	a – uning	b - bu	ها:
٢.	a - sen	b - sizlar	اَنتُم:
٣.	a – qattiq	b – yomonlik	سُوء:
٤.	a – edingiz	b – edilar	كانُوا:
٥.	a- edingiz	b – edilar	كُنتُم:

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

١.	oilam:	اَهْلُهَا a-	اَهْلِى b-
٢.	ular uchun:	لَهُم a-	لَكُم b-
٣.	ajr - mukofotlari:	اَجرَهَا a-	اَجرَهُم b-
٤.	uning azobi:	عَذابَهَا a-	عَذابِى b-
٥.	kofirlar uchun:	بِالْكافِرِينَ a-	لِلْكافِرِينَ b-

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

١. قَالُوا اِنَّا[1] مَعَكُم:

a- Aytdilar: Albatta sizlar biz bilansiz.

b- Dedilar: Zotan, biz sizlar bilanmiz.

٢. اِنَّ اَهلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ:

a- Albatta u (shahar) ning ahli zolim bo`ldilar.

b- Zotan u (shahar) ning ahli zolim edilar.

٣. لَهُم مَغفِرَةٌ وَ اَجرٌ عَظِيمٌ:

a- Ular uchun rahmat va buyuk ajru mukofot bor.

b- Ular uchun mag`firat va ulkan ajru mukofot bor.

٤. لَهُم عَذَابٌ فِى الْحَيَاةِ الدُّنيَا:

a- Ular uchun hayoti dunyoda azob bor.

b- Ular uchun faqat hayoti dunyoda azob bor.

٥. وَ لَهُم فِى الأَخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ:

a- Va ular uchun Oxiratda buyuk azobdan boshqa narsa yo`q.

b- Va ular uchun Oxiratda buyuk azob bor.

---

[1] اِن + نا = اِنّنا، اِنا

Qaysi ibora to‘g‘ri?

١ Ular (o`zlari) zolim edilar:

a- كانُوا هُمُ الظَالِمِينَ

b- مِنَ القَوْمِ الظَّالِمِينَ

٢ Dedilar: Albatta biz Allohnikidirmiz:

a- قُلْ كُلٌّ مِن عِندِ اللهِ

b- قالُوا انَّا لِلّهِ

٣ Ular uchun ajru mukofotlari Parvardigorlarining huzuridadir:

a- لَهُم اَجرُهُم عِندَ رَبِّهِم

b- فَلَهُ اَجرُهُ عِندَ رَبِّهِ

٤ Bas, do`zax azobi ular uchun bordir:

a- وَلَهُم عَذابٌ عَظِيمٌ

b- فَلَهُم عَذابُ جَهَنَّمَ

٥ Ular shunday kishilardirki, ular uchun yomon azob bor:

a- أُوْلَئِكَ الَّذِينَ لَهُم سُوءُ العَذابِ

b- أُوْلَئِكَ لَهُم عَذابٌ عَظِيمٌ

Ikkinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralarini

tarjima qiling.

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralari va mashqlardan foydalanib, savollarga javob bering:

١ - Kimning huzurida buyuk ajru mukofot bor?

---

٢ - Kimlar uchun qattiq va shiddatli azob bor?

---

٣ - Qur’on kofirlarni qanday holda tasvir etadi?

---

٤ - Har bir payg‘ambar insonlarni hidoyat qilish yo‘lida chekkan mashaqqatlarining ajru mukofotini kimdan umid qilib kutganlar?

Sakkizinchi dars

O‘zimizni tekshiraylik

Aziz Qur’on o‘rganuvchilar, o‘tgan ettita darsda Qur’oni Karimning 110 ta so‘zi tarjima qilindi: ulardan 55 tasi tanish va 55 tasi yangi so‘zlardan iboratdir.

Qur’oni Karimda 77 mingga yaqin so‘z mavjud. Albatta bu raqamda «وَ» kalimasi hisobga olinmagan.

Bu kitobda kelgan yangi so‘zlar Qur’onda eng ko‘p ishlatilishi va takrorlanishini hisobga olib tanlangan. SHuning uchun juda ham oz so‘zlarning ma’nosini o‘rganish bilan Qur’oniy iboralarning ko‘plarini tarjima qilish mumkin.

Bu narsa siz uchun g‘alati tuyulsa kyerak. Hozirgi paytgacha o‘rgangan 110 ta so‘z umumiy olganda Qur’onda 30 mingdan ortiqdir. Albatta bu raqam ro‘parasidagi «ko‘p» deb yozilgan so‘zlarni hisobga olinmasdan sanab chiqilgan. SHunday qilib siz hozirgi paytgacha Qur’on so‘zlarining 40 foizidan ortig‘i bilan tanishdingiz.

Ushbu dars yangi so‘zlarga ega emas, lekin bu darsning Qur’oniy iboralari oldingi darslarning so‘zlaridan foydalangan holda tarjima qilinadi va o‘tgan darslar mashq sifatida eslatib o‘tiladi.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

١		قالَ ، كانَ :
	a- dedi, edi	b- edi, dedi
٢		اِنَّما ، عِندَ:
	a- faqat, huzurida	b- albatta, -ga
٣		قالُوا ، قُل:
	a- aytinglar, aytdi	b- aytdilar, aytgin
٤		كُم ، هُم:
	a- sizlarning, ular	b- ular, sizlarning
٥		سَماوات، اَرض:

	a- osmon, yerlar	b- osmonlar, yer
٦		آمَنُوا ، ناس:
	a- mo`’minlar, insonlar	b- imon keltirdilar, insonlar
٧		جاءَ ، الَّذِينَ:
	a- keldilar, ular	b- keldi, shunday kishilarki
٨		فَ ، أُوْلَئِكَ:
	a-demak, ular	b- da, bular
٩		اَنَا ، اَنتُم:
	a- albatta biz, ular	b- men, sizlar

١٠ هَذَا ، ذَالِكَ:

a- u, bu　　　b- bu, u

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

١ magar, ey:

a- اِلى ، ها　　　b- اِلاّ ، يا

٢ savob, maqtov:

a- اَجر، رَحمَة　　　b- ثَواب ، حَمد

٣ ustiga, -dan:

a- عَلى ، مِن　　　b- مِن ، عَلى

٤ hayot, yaratguvchi:

a- عاقِبَة ، رَبّ　　　b- حَياة ، خالِق

٥ mag`firat, bugun:

a- مَغْفِرَة ، اَلْيَوْم　　　b- رَحْمَة ، يَوم

٦ keldi, edilar:

a- جاءَت ، كانُوا　　　b- جاءَ ، كُنْتُم

٧ -da, tomoniga:

a- اِلــى ، فِـى   b- فِـى ، اِلــى

٨ mato-mol, narsa:

a- شَـىْء ، قَـلِـيـل   b- مَـتـاع ، شَـىْء

٩ payg`ambar, ochiq-oydin:

a- رَسُول ، بـيـان   b- نَـبِـىّ ، مُـبِـيـن

١٠ oyat- mo`’jizalar, yuksaklik:

a- آيَـات ، عِزّة   b- عَزِيـز ، آيَـة

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

۱ -
اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْىٌ:

a- U vahiydan boshqa narsa emas.
b- Agar unga vahiy bo`lsa.

۲ -
قُلْ هُوَ رَبِّى:

a- Aytgin: U mening Parvardigorimdir.

b- U mening Parvardigorimga aytdi.

۳ -
اِنَّ مَعِى رَبِّى:

a- Albatta, men Parvardigorim bilandirman.

b- Zotan, Parvardigorim men bilandir.

۴ -
فَلِلَّهِ الْحَمْدُ:

a- Bas, maqtov yolg`iz Alloh uchundir.

b- Demak, Alloh mehribon Zotdir.

۵ -
قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِنْهُ:

a- Dedi: u mendan yaxshiroqdir.

b- Aytdi: Men undan yaxshiroqman.

۶ -
قُل يَا اَيُّهَا الْكَافِرُونَ:

a- Degin: Ey kofirlar.

b- Aytinglar: Ey kofirlar.

- ٧ ذَالِکَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنيا:

a- Bu dunyo hayotidan bo`lgan mol-matodir.

b- Bu hayoti dunyoning mol-matosidir.

- ٨ اِن اَجْرِیَ اِلاَّ عَلَی اللهِ:

a- Mening ajru mukofotim Allohning huzuridadir.
b- Mening ajru mukofotim faqat Allohning zimmasidadir.

- ٩ فَقُلْ اِنَّمَا الْغَيْبُ لِلّه :

a- Bas, degin: Faqat g`oyibni bilish Alloh uchundir.
b- Bas, degin: G`oyibni bilish faqat Alloh uchundir.

- ١٠ وَ هُوَ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ :

a- Va U sizlarning Parvardigoringiz va ularning Parvardigoridir.
b- Va U bizning Parvardigorimiz va sizlarning Parvardigoringizdir.

١١ اِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَبِّکَ:

a- Albatta, u Parvardigoring uchun haq-

haqiqatdir.

b- Zotan, u Parvardigor tomonidan haqiqatdir.

١٢ فَقُلِ الْحَمدُ لِلّه:

a- Bas, dedi: Maqtov Alloh uchundir.

b- Bas, degin: Maqtov Alloh uchundir.

١٣ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِى السَّماواتِ وَ الأَرْضِ :

a- Osmonlar va yerda maqtov-olqish Alloh uchundir.

b- Osmonlar va yerda maqtov-olqish u uchundir.

١۴ فَاِنَّ العِزَّةَ لِلّه جَمِيعًا:

a- Bas, albatta izzat, yuksaklikning barchasi Alloh uchundir.

b- Demak, zotan barcha izzat, yuksaklik Parvardigor tomonidandir.

١۵ اُولَئِکَ لَهُم اَجْرُهُم عِندَ رَبِّهِم:

a- Ular uchun ajru mukofotlari Parvardigorlarining huzuridadir.

b- Sizlar uchun ajru mukofotingiz Parvardigoringiz huzuridadir.

١۶ رَبُّكُم رَبُّ السَّماواتِ وَ الأَرْضِ:

a- Sizlarning Parvardigoringiz osmonlar

va yer Parvardigoridir.

b- Sizlarning Parvardigoringiz osmonlar va yerning YAratuvchisidir.

١٧ فَقَالَ الْكافِرُونَ هَذا شَىْءٌ عَجِيبٌ:

a- Bas, kofirlarga ayting: bu ajablanarli narsadir.

b- Demak, kofirlar dedilar: bu ajablanarli narsadir.

١٨ قالُوا اِنَّکَ لَرَسُولُ اللهِ:

a- Dedilar: albatta siz Allohning elchisidirsiz

b-Aytdilar: zotan siz Alloh tomonidan yuborilgansiz.

١٩ فَاِنَّ اللهَ كانَ غَفُوراً رَحِيماً:

a- Demak, zotan Alloh mag`firatli va rahmlidir

b- Bas, albatta Alloh ko`p kechiruvchi va mehribondir.

٢٠ - اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنوا بِاللهِ و رَسُولِه:

a- Mo`’minlar faqat Allohga va uning elchisiga imon keltiradilar.

b- Allohga va uning elchisiga imon keltirgan kishilargina mo`’mindirlar.

Ikkinchi mashq: Berilgan so‘zlarni quyidagi jadvalning kyerakli o‘rinlariga qo‘yib yozing.

لِلنَّاسِ , uning ajru mukofoti, رَسُولُهُم , uning xudosi, آيَاتِکَ , Parvardigori uchun, لِحَيَاتِي , biz uchun, مَعَنا sizlarga keldi, خَلَقْتُکُمْ senga, مِثْله undan, عِنْدِی ularda بِهَا albatta biz, مِنکَ mening rahmatim.

qator	ma’nolar	so`zlar	qator	ma’nolar	so`zlar
١	yaralishlarin-giz		١١	elchilari	
٢		جَاءَتْکُم	١٢		لِرَبِّهِم
٣	mening huzurimda		١٣	insonlar uchun	
٤		اِنَّا	١٤		مِنْهَا
٥	hayotim uchun		١٥	sendan	
٦		اَجْرَهَا	١٦		رَحْمَتِي
٧	unga		١٧	unga o`xshash	
٨		فِيهِم	١٨		لَنَا
٩	biz bilan		١٩	sening oyat-mo`’jizalaring	
١٠		اِلَيکَ	٢٠		اِلَهُهُ

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralari va mashqlardan foydalanib, savollarga javob bering:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم

١ - أَنتَ وَلِيُّنَا: A’of\155

٢ - هَذَا خَلْقُ اللهِ: Luqmon\11

٣ - إِنَّ فِي ذَالِكَ لَرَحْمَةً: Ankabut\51

٤ - وَ أَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ: YUnus\90

٥ - إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّى وَ رَبُّكُمْ: Zuhruf\64

٦ - قُلْ هُوَ رَبِّي لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ: Ra’d\30

٧ - وَ قَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ[1] إِلَى رَبِّى: Ankabut\26

٨ - وَ لَقَدْ[2] جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنهُمْ: Nahl\113

٩ - لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ: Yunus\94

١٠ - أُوْلَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا: Anfol\4

---

[1] «مُهَاجِر »hijrat qilguvchi. [2] «لَقَدْ» darhaqiqat, muhaqqaq.

	Fussilat\33	وَ قَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ:
١١ -	Oli Imron\199	أُوْلَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ:
١٢ -	Anfol\4	لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَ مَغْفِرَةٌ:
١٣ -	Oli Imron \139	وَ أَنتُمُ الأَعْلَوْنَ[1] إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ:
١٤ -	YUsuf\57	وَ لَأَجْرُ الآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا:
١٥ -	Fotir\15	يَأَيُّهَا النَّاسُ أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ[2] إِلَى اللهِ:
١٦ -	Rum\22	وَ مِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ:
١٧ -	Zuhruf\69	الَّذِينَ آمَنُواْ بِآيَاتِنَا وَ كَانُواْ مُسْلِمِينَ:
١٨ -	Niso\171	إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللهِ:
١٩ -	Qasas\55	وَ قَالُواْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلاَمٌ عَلَيْكُمْ:

1 «الأَعْلَونَ» ustun, yuksakroq. 2 « الْفُقَرَاء» muhtojlar.

To'rtinchi mashq: Uchinchi mashqdagi Qur'on iboralaridan foydalanib, quyidagi savollarga javob bering.

١ Insonlar Allohga muhtojdirlarmi yoki Alloh insonlarga muhtojmi?

____

٢ Nimalarning yaratilishi Allohning oyat-mo''jizalaridandir?

____

٣ Qaysi holatlarda biz musulmonlar boshqalardan ustunmiz?

____

٤ Qanaqa ajru mukofot imon keltirgan kishilar uchun yaxshiroq?

____

٥ Qur'on hazrati Iso Masih *(alayhis salom)*ni qanday tanitgan?

____

To‘qqizinchi dars

Ilohiy Payg‘ambarlar

Qur’oni Karimning ko‘pgina oyatlari Allohning yuborgan payg‘ambarlari haqida nozil qilingandir. Ayrim oyatlar oxirgi Payg‘ambar Muhammad (s.a.a) ga bag‘ishlangan. Ularning hammasida ham payg‘ambarlar xushxabar beruvchi va ogohlantiruvchi sifatida tasvirlanganlar. Payg‘ambarlar imonli va saxovatli insonlarga najot topish va Allohning mangu jannatiga kirishni bashorat qilib, kofir va zolim kimsalarni esa Allohning jahannamdagi dardli azobidan ogohlantirganlar.

Payg‘ambarlar insonlarni ochiq-oydin belgilar va hujjatlar bilan to‘g‘ri yo‘lga hidoyat qilardilar. Ammo ko‘pgina insonlar payg‘ambarlarning da’vatini qabul qilmasdan, ushbu oyat-mo‘’jizalarga ishonmasdilar. Imonli insonlargina Allohning ko‘rsatgan to‘g‘ri yo‘liga hidoyat qilinganlardir.

Qur’oni Karim nohaq va botil narsalarga imon keltirib, Yagona Allohga kofir bo‘lgan kimsalarni haqiqiy ziyon ko‘ruvchilar, Allohga imon keltirib, payg‘ambarlarga ergashgan kishilarni esa haqiqiy najot topuvchilar deb bayon qiladi.

Yuqoridagi ma’nolarni darsda o‘rganadigan Qur’on oyatlaridan izlaymiz.

Quyidagi Qur’on iboralarini o‘qib, tarjima qiling.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم

١ - Fotir\24

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَ نَذِيرًا:

....

٢ - Haj\49

قُلْ يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ:

....

٣ - Kahf\1

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى أَنزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَاب:

....

٤ - Yunus\92

وَ إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ:

....

٥ - Oli Imron\4

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ:

....

٦ - Moida\110

فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ مُّبِينٌ:

....

٧ - Hud\25

وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ:

....

٨ - Ankabut\52

وَ الَّذِينَ آمَنُواْ بِالْبَاطِلِ وَ كَفَرُواْ بِاللَّهِ أُوْلَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ:

....

٩ - Niso\174

يَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُم بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا:

....

١٠ - Hadid\25

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَ أَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَ الْمِيزَانَ:

....

Quyidagi Qur’on so‘zlarining ma’nosini o‘rganib, ularni xotirangizda saqlang!

Tanish so‘zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	haq, rost, to‘g‘ri	حَقّ	247
٢	ko‘p	كَثِير	74
٣	g‘ofil, g‘aflatda qolgan	غَافِلٌ	28
٤	sehr, jodu	سِحْرٌ	28
٥	botil, nohaq	بَاطِلٌ	26
٦	hujjat, ochiq dalil	بُرْهَانٌ	8
٧	tarozi, haq va botil o‘rtasini ajratuvchi ilohiy qonunlar	مِيزَانٌ	9

Yangi so‘zlar

qa tor	ma’nolar	so‘zlar	son
١	yubordik, yo‘lladik	أَرْسَلْنَا	73
٢	xushxabar eltuvchi, bashorat beruvchi	بَشِير	9
٣	ogohlantiruvchi	نَذِير	44
٤	-gan, shunday kishiki, shunday narsaki	الَّذِي	304
٥	nozil qildi, tushirdi	أَنزَلَ	66
٦	-dan	عَنْ	464
٧	kofir bo‘ldilar	كَفَرُواْ	194
٨	ziyonkorlar, ziyon ko‘ruvchilar	خَاسِرُون خَاسِرِينَ	32
٩	nozil qildik, tushirdik	أَنزَلْنَا	55
١٠	رَسُولٌ ning ko‘pligi, elchilar	رُسُلٌ	96
١١	aniq hujjatlar, oshkor mo‘’jizalar	بَيِّنَاتٌ	71

Ushbu darsning tanish va yangi so‘zlari Qur’onda 1828 marta takrorlangan holda kelgan.

Mashqlar

Birinchi mashq: To‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

١	a – ko`p	b – ko`proq	كَثِير:
٢	a - elchi	b –elchilar	رُسُلٌ:
٣	a –nozil qildik	b - yubordik	أَرْسَلْنَا:
٤	a-kofir bo`ldilar	b- kofir bo`ldi	كَفَرُواْ:
٥	a- sehrgarlar	b-iyonkorlar	خَاسِرُون:

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

١ -	-dan:	عَنْ -	b- إِنْ
٢ -	shunday kishiki:	a- الَّذي	b- الَّذِين
٣ -	nozil qildi:	a-أَنزَلْنَا	b- أَنزَل
٤ -	aniq hujjatlar:	a- بَيِّنَةٌ	b- بَيِّنَاتٌ
٥ -	ogohlantiruvchi	a- نَذِيرٌ	b- بَشِيرٌ

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

١ لَقَدْ جاءَكَ الْحَقُّ:

a- Haqiqatan, haq senga keldi.

b-Darhaqiqat, haq sening tomoningdan keldi.

٢ فَاَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولاً مِنْهُمْ:

a- Bas, ular orasida ularning o`zidan (bo`lgan) bir elchini yubordik.

b- Demak, bir elchini ular tomoniga yubordik.

٣ هُوَ الَّذى اَنزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ:

a- U Kitobni sizga nozil qilgandir.

b- U shunday Zotdirki, Kitobni sizga yubordi.

٤ وَ لَقَد اَرْسَلنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا:

a-Aniqki, Musoni oyat-mo`'jizalarimiz bilan yubordik.

b-Muhaqqaq, oyat-mo`'jizalarimizni Musoga nozil qildik.

٥ وَ[1] لَقَدْ اَنزَلْنَا اِلَيْكَ آيَاتٍ[2] بَيِّنَاتٍ:

a-Shubhasiz, aniq-oshkor hujjatlarni sizga yubordik.

b- Darhaqiqat, aniq-oshkor hujjatlarni sizga nozil qildik.

---

1 Ba'zan « وَ » harfi tarjima qilinmaydi.

2 آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ : aniq-oshkor hujjatlar.

Qaysi ibora to‘g‘ri?

١ . Darhaqiqat, bir elchi sizlarga keldi:

a- قَدْ جاءَكُمْ رَسُولُنَا

b- لَقَدْ جاءَكُمْ رَسُولٌ

٢ . Kofir bo`lgan kimsalarga degin:

a- قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ

b- قَالَ الَّذِينَ كَفَرُواْ

٣ . Va sizlar undan g`ofildirsiz:

a- وَ كَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ

b- وَ اَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ

٤ . Ular shunday kishilardirki, kofir bo`ldilar:

a- أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُواْ

b- إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ

٥ . Va shubhasiz, elchilarimiz aniq hujjatlar bilan ularga keldilar:

a- وَ لَقَدْ جاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

b- وَ لَقَدْ جاءَتْهُمْ رُسُلُنا بِالْبَيِّنَاتِ

Ikkinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralarini diqqat bilan o‘qib tarjima qiling:

Uchinchi mashq: Quyidagi savollarga Qur’on iboralari bilan javob bering:

1. Kimlar ziyon ko‘rguvchi kishilardir?
2. Ko‘p insonlar Allohning oyatlariga nisbatan qanday holda bo‘lurlar?
3. Alloh taolo o‘z elchilarini nimalar bilan yuborgan?
4. Alloh taolo Payg‘ambarimiz Muhammad (s.a.v.) ni qaysi sifatlar bilan tanishtirgan?

O‘ninchi dars

Payg‘ambarlar da’vati

Alloh taolo payg‘ambarlarni insonlar orasidan tanlagan. Barcha payg‘ambarlar halqni Allohning ibodatiga chorlab, Uning azobidan qo‘rqishga da’vat etganlar.

Alloh taolo Qur’oni Karimning ko‘pgina oyatlarida payg‘ambarlar da’vati borasida so‘z yuritgan. Turli xil zamonlar va sarzaminlarda yashab o‘tgan barcha payg‘ambarlar bir so‘zga ega bo‘lib, insonlarni bir narsaga da’vat qilganlar va ularning da’vatida hech qanday ixtilof bo‘lmagan. Payg‘ambarlar bir da’vatga ega bo‘lganliklari, ular YAgona Alloh tomonidan yuborilgan insonlar ekanini bildiradi. Garchi payg‘ambarlar turli xil qavmlardan bo‘lsalarda, lekin Alloh ularning barchasini bir dinga ega bo‘lgan bir ummatdan ekanliklarini uqdirib, O‘zini YAgona Parvardigor va hamma insonlarning Egasi deb bizlarga tanishtiradi va barchani O‘zining ibodatiga buyuradi.

Insonlar Allohga ibodat qilish va Uning azobidan saqlanishdan tashqari, payg‘ambarlarga ergashishlari lozim. Ular nimaniki insonlarga etkazsalar, insonlar hayotlik chog‘larida o‘shani amalga oshirishlari bilan gunohlari kechirilib, jonlari pokiza bo‘lgan holda najot topgaylar.

Insonlarning bir guruhi payg‘ambarlarga imon keltirmay, faqatgina foniy dunyoning zebu ziynatlari bilan mashg‘ul bo‘ladilar. Bunday kofir va mushrik kimsalarga Qiyomat kunida jahannam olovidan boshqa narsa nasib etmagay.

Yuqorida o‘rganilgan ma’nolarni Qur’on oyatlaridan izlang.

Quyidagi Qur’on iboralarini o‘qib, tarjima qiling:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم

١ - إِنَّ اللَّهَ رَبِيِّ وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ: Oli Imron \51

....

٢ - لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ: Tavba\128

....

٣ - أُوْلَئِكَ جَزَاؤُهُم مَّغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَ جَنَّاتٌ: Oli Imron\136

....

٤ - أُوْلَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الآخِرَةِ إِلاَّ النَّارُ: Hud\16

....

5 - إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ فَاتَّقُواْ اللَّهَ وَ أَطِيعُونِ: Shuaro\107-108

....

٦ - إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ أَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ: Anbiyo\92

....

٧ - يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ أَطِيعُواْ اللَّهَ وَ أَطِيعُواْ الرَّسُولَ: Muhammad\33

....

٨ - وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَاقَوْمِ اعْبُدُواْ اللهَ: Mo`’minun\23

....

٩ - وَ قَالَ الْمَسِيحُ يَابَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُواْ اللَّهَ رَبِيِّ وَ رَبَّكُمْ: Moida\72

....

١٠ - إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَ الْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ: Bayyina\6

....

Quyidagi so‘zlarning ma’nolarini o‘rganib, ularni yodingizda saqlang:

Tanish so‘zlar

qatori	ma’nolar	so‘zlar	son
١	jazo, mukofot	جَزَاء	42
٢	bog‘lar, bihishtlar, jannatlar	جَنَّات	147
٣	amin, ishonchli	أَمِين	14
٤	ummat, guruh, millat	أُمَّة	51
٥	bir, yagona	وَاحِد، وَاحِدَة	31
٦	hazrati Ya’qubning boshqa ismi	إِسرائِيل	43
٧	yaxshi, solih, loyiq	صالِح	110

Yangi so`zlar

qator	**ma’nolar**	**so‘zlar**	**son**
١	ibodat qilinglar, bandalik qilingiz, sig‘iningiz	اَعْبُدُوا	31
٢	o‘zingiz	أَنفُسُكُم	153
٣	emas, yo‘q	لَيْسَ	74
٤	olov, jahannam olovi	نَارٌ	145
٥	qo‘rqingiz, taqvoli bo‘lingiz	اِتَّقُوا	83
٦	itoat qilingiz, bo‘yin suningiz	أَطِيعُوا	30
٧	bu	هَذِهِ	43
٨	o‘g‘illar, farzandlar	بَنِي، بَنِينَ ، بَنُو ، بَنُونَ	74
٩	ahli kitob, yahudiylar va masihiylar	أَهْلِ الْكِتَابِ	32
١٠	mushrik, Allohga shirk keltirgan kimsa	مُشْرِك	49

Ushbu darsning tanish va yangi so‘zlari Qur’onda 1152 marta takrorlangan holda kelgan.

Mashqlar

Birinchi mashq: To‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

١	a – u	b – bu	هَذِهِ:
٢	a – azob	b - olov	نَارٌ:
٣	a - bihisht	b - jannatlar	جَنَّةٌ:
٤	a –ibodat qildilar	b – ibodat qilingiz	اُعْبُدُوا:
٥	a- mukofot	b - mukofotlar	جَزَاءٌ:

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

١ .	qo`rqingiz:	a- اِتَّقُون	b- اِتَّقُوا
٢ .	farzandlar:	a- بَنُو	b- اِبْن
٣ .	yahudiylar va masihiylar:	a- أَهْلُ الْكِتَابِ	b- مُشْرِك
٤ .	o`zingiz:	a- أَنفُسُهُم	b- أَنفُسُكُم
٥ .	ishonchli :	a- أَمِين	b- أُمَّة

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

١. فَاِنَّ لَهُ نَارَ جَّهَنَّمَ:

a- Albatta, u jahannam olovi uchundir.

b- Zotan, jahannam olovi u uchundir.

٢. وَ أَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ:

a- Va Men Parvardigoringizdirman, bas, taqvoli bo`lingiz.

b- Va Men sizlarning Parvardigoringizdirman, demak mendan qo`rqingiz.

٣. ذَالِكَ جَزَاءُهُمْ بِاَنَّهُمْ[1] كَفَرُوا بِآيَاتِنَا:

a- Bu Bizning oyatlarimizga kofir bo`lganlarining jazosidir.

b- Bu ularning jazosidir, zyero ular oyatlarimizga kofir bo`lishdi.

٤. يَا بَنِى اِسْرَائِيلَ اِنِّى رَسُولُ اللهِ اِلَيْكُمْ:

a- Ey bani Isroil, albatta men sizlarga (yuborilgan) Allohning elchisidirman.

b- Ey farzandlarim, zotan, hazrati YA’qub Allohning sizlarga

---

1 Gohida « بِ » harfi «zero», «chunki», «shu tufayli» ma’nolarini anglatadi.

(yuborilgan) elchisidir.

.٥ قالَ يا نوحُ انَّهُ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ انَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ:

a- Dedi: Ey Nuh, albatta u (o`g`ling) sening ahlingdan emas! Zotan u (ning qilmishi) nosolih amaldir.

b- Nuh dedi: (Ey farzandim) sen mening xonadonimdan emasdirsan, albatta, sen noloyiq ish qilgansan.

Qaysi ibora to‘g‘ri?

.١ Parvardigorlarining huzurida jannatlar bor:

a- اُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّاتٌ

b- عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ

.٢ Albatta ular do`zax egalaridirlar:

a- اَنَّهُمْ اَصْحَابُ النَّارِ

b- انَّكَ مِنْ اَصْحَابِ النَّارِ

.٣ Ey imon keltirgan kishilar, Allohdan qo`rqingiz:

a- يأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اتَّقُوا اللهَ

b- يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اتَّقُوا رَبَّكُمْ

۴ . Do`zax olovi kofir bo`lganlar uchundir:

a- وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ

b- ذَلِكَ جَزاءُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا

۵ . Allohdan qo`rqingiz, U shunday Zotdirki, sizlar Unga imon keltirgandirsiz:

a- وَاتَّقُوا اللهَ اِنْ كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ

b- وَاتَّقُوا اللهَ الَّذِى اَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ

Ikkinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralarini diqqat bilan o‘qib tarjima qiling.

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralari va mashqlardan foydalanib quyidagi savollarga javob bering:

١ - Mo‘’minlar kimlarga itoat qilishlari lozim?

....

٢ - Alloh hazrati Nuh(a.s) ga farzandi borasida nima dedi?

....

٣ - Hazrati Iso Masih(a.s) bani Isroil qavmini nimaga da’vat etdi?

٤ - Allohning jazosi ahli kitobdan bo‘lgan kofirlar va mushriklar uchun nima bo‘lur?

O‘n birinchi dars

Qur’on - hidoyat yo‘li va abadiy mo‘’jiza

Payg‘ambarlarning oyat-mo‘’jizalarga ega bo‘lganliklari ular Alloh bilan aloqada ekanliklariga ochiq-oydin dalildir. Payg‘ambarimiz Muhammad (s.a.a) ning mangu mo‘’jizalari Qur’oni Karim bo‘lib, Alloh taolo ushbu kitobni Payg‘ambarimizga insonlar jaholat, nodonlik hamda havoi nafsning qorong‘uligidan donolik va najot yo‘li sari hidoyat bo‘lsinlar degan maqsadda nozil qilgan.

Qur’oni Karim barcha insonlar uchun nur va hidoyat bo‘lib, har kim to‘g‘ri va haq yo‘lni izlab, gunohlar va yomonliklardan saqlansa, Qur’onda ko‘rsatilgan hidoyat yo‘liga erisha oladi.

Payg‘ambarimiz yashagan zamonlaridagi ayrim kofirlar dunyo hayotiga bog‘lanib, yomon amallar bilan bulg‘anganliklari tufayli Qur’onning hidoyatidan mahrum bo‘lishgan. Qur’onning yuksakligi oldida ojiz bo‘lib qolganliklari sababli insonlarni aldab, ularni gumroh qilish maqsadida, ushbu Ilohiy Kitobni sehr va joduga chiqarishgan. Qur’oni Karim insonlarni fikr yuritishga chorlab, shunday buyuradi: “Agar ushbu Kitob Alloh tomonidan bo‘lmaganida edi, albatta unda ko‘p qarama-qarshiliklarni topgan bo‘lar edilar”.

Ushbu ma’nolarni Qur’on oyatlaridan izlaymiz:

Quyidagi Qur’on iboralarini o‘qib, tarjima qiling.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحيم

١ - Qadr\1 إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ:

٢ - Zumar\41 إِنَّا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ:

٣ - Anbiyo\107 وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ:

٤ - Kahf\7 إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا:

٥ - Tavba\38 فَمَا مَتَاعُ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا فِي[1] الآخِرَةِ إِلاَّ قَلِيلٌ:

٦ - Muhammad\24 أَ فَلاَ يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْءَانَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا:

٧ - Isro\82 وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْءَانِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ

٨ - Saba\43 وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُواْ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنْ هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ مُّبِينٌ:

٩ - Ibrohim\1 كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ:

١٠ - Niso\82 أَ فَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْءَانَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُواْ فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

[1] Bu erda «في» so‘zi «oldida», «qarshisida» ma’nolarini anglatadi.

Quyidagi so‘zlarining ma’nolarini o‘rganib, ularni yodingizda saqlang.

Tanish so‘zlar

qa tor	ma’nolar	so‘zlar	son
١	qadr, o‘lchov, miqdor	قَدْر، قَدَر	18
٢	kitob, Qur’on	كِتَاب	255
٣	ziynat, bezak	زِينَة	19
٤	« قَلْب »ning ko‘plik shakli, dillar, ko‘ngillar	قُلُوب	132
٥	shifo	شِفَاءٌ	4
٦	qorong‘uliklar, zulmatlar	ظُلُمَات	23
٧	nur, yorug‘lik	نُورٌ	43
٨	-dan boshqa, -dan o‘zga	غَيْر	147
٩	muborak, barakotli	مُبارَك ، مُبارَكَة	16

Yangi so`zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	kecha	لَيْل، لَيْلَة	88
٢	yo‘q, emas, narsa, narsalar, nima	ما	2530
٣	qilib qo‘ydik, qildik, vujudga keltirdik	جَعَلْنَا	113
٤	-mi, savol yuklamasi	أَ	497
٥	fikr yuritmaydilar	يَتَدَبَّرُونَ لا	2
٦	yoki, yoxud	اَمْ	137
٧	qulflar	اَقفَال	1
٨	nozil qilamiz, yog‘diramiz, tushiramiz	نُنَزِّلُ	4
٩	vaqtda, paytda	لَمَّا	164
١٠	chiqarasiz, olib chiqarasiz, olib chiqishingiz	تُخْرِجَ	5
١١	agar, agarchi, koshki	لَوْ	277
١٢	topdilar, topgan bo‘lar edilar	وَجَدُوا	4

Ushbu darsning tanish va yangi so‘zlari Qur’onda 4475 marta takrorlangan holda kelgan.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

١	- yoki	b - yo`q	ما:
٢	a - kecha	b - kunduzi	لَيْل:
٣	a – yo`q edi	b– agar bo`lganida edi	لَوْكانَ:
٤	a- qorong`ulik	b-zulmatlar	ظُلُمَات:
٥	a- qilib qo`ydik	b-yubordik	جَعَلْنا:

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

١	-mi:	a- أ	b- أمْ
٢	Vaqtda:	a- لَمَّا	b- لَوْ
٣	Olib chiqarishingiz uchun:	a- لا تُخْرِجَ	b- لِتُخْرِجَ
٤	Sizni yubordik:	a- أرْسَلْنَاكَ	bمَاأرْسَلْنَاكَ
٥	Albatta topgan bo`lardilar:	a- وَجَدُوا لَوْ	b- لَوَجَدُوا

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

١ . إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبارَكَةٍ:

a- Albatta biz uni muborak kecha qilib qo`ydik.

b- Albatta biz uni muborak kechada nozil qildik.

٢ . وَما نُنَزِّلُهُ اِلاَّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ:

a- Va yuboradigan narsamiz aniq o`lchov bilandir.

b- Va Biz uni tushirmaymiz, magar aniq o`lchov bilan (tushirurmiz).

٣ . قالَ فِرعَونُ وَ ما رَبُّ العالَمِينَ:

a- Fir’avn dedi: Men olamlar parvardigoridirman.

b- Fir’avn dedi: Olamlar parvardigori nimadir.

٤ . اِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِيْنَةً لَهَا:

a- Zotan, Biz yer ustidagi narsani u uchun ziynat qilib qo`ydik.

b- Albatta, Biz yerdagi narsalarni bezak qilib qo`ydik.

٥ . مَا لَكُمْ مِنْ[1] اِلَهٍ غَيْرُهُ:

a- Sizlar uchun YOlg`iz Alloh bordir.

b- Sizlar uchun Undan boshqa Xudo yo`q.

---

1 «مِنْ» harfi ushbu jumlada ortiqcha bo‘lib, tarjimada tushib qoldiriladi, lekin ma’noni ta’kidlab keladi.

Qaysi ibora to‘g‘ri?

١ - Va uni olamlar uchun oyat-mo`'jiza qilib qo`ydik:

a- وَ جَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ

b- وَ جَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً

٢ - Tangringiz faqat Yagona Allohdir:

a- لا اِلَهَ الاَّ اللهُ وَحْدَهُ

b- اِنَّمَا اِلَهُكُمْ اِلَهٌ وَاحِدٌ

٣ - Va kofir bo`lgan kimsalar dedilar: Bu ochiq-oydin sehrdan boshqa narsa emas:

a- وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُواْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ

b- وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُواْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ

٤ - **Va Biz sizni olamlarga faqatgina rahmat qilib yubordik:**

a- وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

b- وَ أَرْسَلْنَاكَ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

٥ - **Va bu Biz nozil qilgan muborak Kitobdir:**

a- كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ مُبَارَكٌ

b- وَ هَذَا كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ

Ikkinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralarini diqqat bilan o‘qib tarjima qiling.

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralari va mashqlardan foydalanib, savollarga javob bering:

١ - Qur’oni Karim qaysi vaqt nozil bo‘lgan?

....

٢ - Alloh taolo Qur’oni Karimni mo‘’minlar uchun nima deb tanishtiradi?

....

٣ - Hayoti dunyo matosi oxirat oldida qanday hisoblanadi?

....

٤ - Alloh ta’olo muqaddas Payg‘ambarimizni olamlar uchun nima deb biladi?

....

٥ - Qur’oni Karim Alloh tomonidan nozil bo‘lgan kitob ekanligiga qanday dalil bor?

....

O‘n ikkinchi dars

Alloh yaxshiroqmi yoki mushriklar ibodat qiladigan narsalarmi?

Qur’oni Karim turli xil uslublar bilan insonlarning nazarini Alloh taolo Yolg‘iz Zot ekanligiga jalb qiladi. Bu darsda o‘rganiladigan oyatlarda Alloh o‘zining ne’matlarini bayon qilish bilan mushriklardan “Chinakam «Alloh» ya’ni, Yagona Zot yaxshiroqmi yoki sizlar Unga sherik qilayotgan narsa (but)larmi?” deb suraydi.

Alloh shunday Zotdirki, yer va osmonlarni yaratgan.

U shunday Zotdirki, pok va zilol suv va yomg‘irni bizlar uchun osmondan yog‘diradi va u (suv) bilan yam-yashil yashnab turgan bog‘-rog‘lar va bo‘stonlarni undiradi.

U shunday Zotdirki, yerni yashash uchun qarorgoh qilib, uning o‘rtasida daryolarni oqizgan, baland va mustahkam tog‘larni tutqi qilib, unda o‘rnatgan.

Alloh shunday Zotki, biyobon va dengizlarning qorong‘u kechalarida yo‘ldan adashmaslik uchun yulduzlarni yo‘l ko‘rsatguvchi qilib qo‘ygan.

Allohning yonida yana boshqa bir xudoni tasavvur qilib bo‘ladimi?

Alloh taolo ularning Unga sherik qilib olgan narsalaridan yuksakdir.

Ushbu Xudoshunoslikka oid bo‘lgan ma’nolarni darsda o‘rganiladigan oyatlardan izlaymiz.

Quyidagi Qur’on iboralarini o‘qib, tarjima qiling.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحيم

١ – ءَآللَّهُ[١] خَيْرٌ أَمَّا[٢] يُشْرِكُونَ: Naml\59

٢ – أَمَّنْ[٣] خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ أَنزَلَ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً: Naml\60

٣ – أَمَّن جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَ جَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا: Naml\61

٤ – أَمَّن يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ: Naml\63

٥ – أَءِلَهٌ مَّعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا[٤] يُشْرِكُونَ: Naml\63

٦ – قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلاَّ اللهُ: Naml\65

٧ – وَ اللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيم: Nur\46

٨ – قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا: Taloq\3

٩ – وَ اللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَ هُوَ يَهْدِى السَّبِيلَ: Ahzob\4

١٠ – وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَ فَلَا يُؤْمِنُونَ: Anbiyo\30

---

١ ءَآللَّهُ = أ + الله ٢ اَمَّا = اَم + مَا ٣ اَمَّن = اَم + مَنْ ٤ عَمَّا = عَنْ + مَا

Quyidagi so‘zlarning ma’nolarini o‘rganib, ularni yodingizda saqlang.

Tanish so‘zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	qarorgoh, osoyishta makon	قَرار	٩
٢	o‘rtasi, orasi	خِلال	٧
٣	daryolar, (birlik shakli: نَهْر)	اَنْـهَار	٥١
٤	quruqlik	بَر	١٢
٥	dengiz	بَحْر	٣٣
٦	yo‘l	صِراط	٤٥
٧	to‘g‘ri, rost	مُسْتَقِيم	٣٧
٨	tirik, jonli	حَيّ	١٩

Yangi so‘zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	shirk keltiradilar, (Allohga) sherik qilib oladilar	يُشْرِكُونَ	20
٢	kim, kimki, jonzot, kimsa	مَنْ	861
٣	yaratdi	خَلَقَ	94
٤	suv	مَاءٌ	63
٥	qildi, qilib qo‘ydi, vujudga keltirdi	جَعَلَ	105
٦	hidoyat qiladi, hidoyat yo‘liga boshlaydi	يَهْدِى	73
٧	yuksak va buyukdir (yoki bo‘lur)	تَعَالَى	14
٨	biladi, bilsa	يَعْلَمُ	104
٩	istaydi, xohlaydi, istasa, xohlasa	يَشَاءُ	126
١٠	deydi, aytadi, desa, aytsa	يَقُولُ	68
١١	yo‘l	سَبِيل	166
١٢	imon keltiradilar	يُؤْمِنُونَ	105

Ushbu darsning tanish va yangi so‘zlari Qur’onda 2012 marta takrorlangan holda kelgan.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

١	a – kim	b - nima	مَنْ:
٢	a - dengiz	b - quruqlik	بَرّ:
٣	a – qilib qo`ydi	b - yaratdi	جَعَلَ:
٤	a-biladi	b-istaydi	يَشَاءُ:
٥	a- suv	b- Yer	مَاءٌ:

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

١	dengiz:	a- بَحْر	b- بَرّ
٢	yaratdi:	a- جَعَلَ	b- خَلَقَ
٣	deydi:	a- يَقُولُ	b- يَعْلَمُ
٤	hidoyat qiladi:	a- يَهْدِى	b- يَشَاءُ

٥ yuksakdir: تَعْلَمُ a- تعَالَىb-

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

١ . قُلْ هَذِهِ سَبِيلِى:

a- Degin: Bu to`g`ri yo`ldir.

b- Degin: Bu mening yo`limdir.

٢ . اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ:

a- Demak, botil (nohaq)ga iymon keltiradilarmi?

b-Bas, botilga iymon keltirasizlarmi?

٣ . وَ قُلْ لِلَّذِينَ لا يُؤمِنُونَ:

a- Va aytgin shunday kishilargaki, imon keltirmaydilar.

b- Va degin shunday kishilargaki, imon keltirmadilar.

٤ . وَ اللهُ يَعْلَمُ اِنَّكَ لَرَسُولُهُ:

a- Va Alloh biladiki, darvoqe, Uning elchisi kimdir.

b- Va Alloh biladiki, darvoqe, siz Uning elchisidirsiz.

٥ . قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَ مَنْ فِيهَا:

a- Aytgin: Yer va undagi jonzot kim uchundir.

b- Ayting: Yer va undagi kimsalar U uchundir.

Qaysi ibora to‘g‘ri?

١. **Alloh uni biladi:**

a- يَعْلَمُهُ اللهُ

b- قَدْ يَعْلَمُ اللهُ

٢. **Ular unga imon keltiradilar:**

a- اُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ

b- اُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ

٣. **Va Alloh kimniki istasa, to`g`ri yo`lga hidoyat qiladi:**

a- وَ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ اِلَى صِراطٍ مُسْتَقِيمٍ

b- وَ اللهُ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ اِلَى صِراطٍ مُسْتَقِيمٍ

٤. **Albatta Alloh zolim qavmlarni hidoyat qilmaydi:**

a- اِنَّ اللهَ لا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

b- اِنَّ اللهَ لا يَهْدِى الْقَوْمَ الكافِرِينَ

٥. **Va shunday kishilarki, ular Bizning**

oyatlarimizga imon keltiradilar:

وَ الَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ a-

وَ الَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ b-

Ikkinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralarini diqqat bilan o‘qib, tarjima qiling.

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralari va mashqlardan foydalanib, quyidagi savollarga javob bering.

١ - Kim faqat g‘ayb sirlaridan ogoh?

....

٢ - Alloh taolo kimlarni hidoyat qilmaydi?

....

٣ - Alloh taolo har bir jonli mavjudotni nimadan vujudga keltirgan?

....

٤ - Haqni aytadigan va to‘g‘ri yo‘lni ko‘rsatadigan Zot kimdir?

....

O‘n uchinchi dars

Olam - Allohning belgisi

Qur’oni Karimning ko‘pgina oyatlarida yer va osmonlarning yaratilishi, kecha va kunduz almashib turishining hikmati bayon qilingan.

Qur’oni Karim insonlarni ushbu oyat-mo‘’jizalarda fikr yuritishga chorlaydi. YOmon va nojo‘ya harakatlar va kirdikorlardan uzoqlashadigan insonlar, Allohning oyatlariga imon keltiradilar. YOmon amallardan saqlanmaydigan kimsalar esa Allohning oyatlariga imon keltirmay, kofir bo‘lishadi. Bunday toifadagi kishilar yer va osmonlarning yaratilishini behuda-bemaqsad deb uylab, faqat dunyo hayotining tashqi ko‘rinishi bilan kifoyalanib qoladilar. Ular dunyoda hayot kechirishdan maqsad nima ekanligini tushunib etolmasdan, oxirat hayotiga nisbatan g‘ofil-bexabar bo‘lib gangib yuravyeradilar.

Alloh taolo bunday kishilarga alamli azobni va’da bergan.

Qur’oni Karim insonlardan barcha narsalarni yaratgan Parvardigorga ibodat qilishlarini va shuning bilan hidoyat va taqvo yo‘lidan borib, saodatga erishishlarini istaydi.

Ushbu o‘rganilgan ma’nolarni darsda o‘rganiladigan Qur’on oyatlaridan qidiramiz.

Quyidagi Qur’on iboralarini o‘qib, tarjima qiling.

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحيم

١ - اَلْحَمْدُ لِلّهِ الّذِى خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورَ: An’om\1

٢ - إِنَّ الّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللّهِ لاَ يَهْدِيهِمُ اللّهُ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: Naml\104

٣ - هُوَ الّذِى خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَ مِنكُمْ مُّؤْمِنٌ وَ اللّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ: ig`obun\2

٤ - وَ اللّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ وَ اللّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ: ujurot\16

٥ - لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَ G`ofir\57

٦ - مَا خَلَقَ اللّهُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا إِلاَّ بِالْحَقِّ Rum\8

٧ - يَأَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُواْ رَبَّكُمُ الّذِى خَلَقَكُمْ وَ الّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ: aqara\21

٨ - يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا وَ هُمْ عَنِ الآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ: Rum\7

٩ - إِنَّ فِي اخْتِلاَفِ الَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ مَا خَلَقَ اللّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ لَآ
يَتَّقُونَ: Yunus\6

١٠ - وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَ الْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ذَالِكَ ظَنُّ الّذِينَ كَفَ
لِّلّذِينَ كَفَرُواْ مِنَ النَّارِ: Sod\27

Quyidagi so‘zlarning ma’nolarini o‘rganib, ularni yodingizda saqlang.

Tanish so‘zlar.

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	lekin, biroq	لَكِنَّ	65
٢	ko‘p	أَكْثَر	80
٣	zohir, oshkor, yuzaki qismi	ظَاهِر	8
٤	o‘rtasida, orasida	بَيْن	266
٥	oldin, ilgari	قَبْل	242
٦	almashib turish, ixtilof	اِخْتِلَاف	7
٧	gumon	ظَنّ	20
٨	farmon, amr, buyruq, ish	اَمْر	153
٩	keyin, so‘ng	بَعْد	199

Yangi so`zlar.

qa tor	ma’nolar	so‘zlar	son
١	alamli, dardli	أَلِيم	72
٢	amal qilasizlar, bajarasizlar	تَعْمَلُون	83
٣	ko‘ruvchi, ko‘rib turuvchi	بَصِير	53
٤	biluvchi, dono	عَلِيم	162
٥	biladilar, bilishlari	يَعْلَمُون، يَعلَموا	97
٦	ular (ikkalasi)	هُمَا	156
٧	kunduz	نَهَار	57
٨	qo‘rqadilar, taqvo yo‘lini tutadilar	يَتَّقُون	18
٩	yaratdik	خَلَقْنَا	41
١٠	voy bo‘lsin, do‘zax-halokat bo‘lsin	وَيْل	40
١١	ekanligi, -ligi	اَنْ	617
١٢	aytadilar, deydilar, aytishlari, deyishlari	يَقُولُون، يقولُوا	109

Ushbu darsdagi tanish va yangi so‘zlari Qur’onda 2545 marta takrorlangan holda kelgan.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

بَيْن:	b- o`rta	a- ilgari	.١
قَبْل:	b- keyin	a- oldin	.٢
اِخْتِلَاف:	b- almashib turish	a- zohir	.٣
نَهَار:	b- kunduz	a- kechasi	.٤
يَتَّقُون:	b- biladilar	a-qo`rqadilar	.٥

Qaysi so`z to`g`ri?

١	bilguvchi:	a- أَلِيم	b- عَلِيم
٢	ko`p:	a- أَكْثَر	b- بَعْد
٣	biladilar:	a- يَعْلَمُون	b- تَعْلَمُون
٤	ekanligi:	a- اِنْ	b- اَنْ
٥	yaratdik:	a- خَلَقْنَا	b- جَعَلْنَا

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

١ رَبُّ السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ وَ ما بَيْنَهُما فَاعْبُدْهُ:

a- Osmonlar va yer va boshqa mavjudotlarning Parvardigoriga ibodat qiling.

b- (U) osmonlar va yer va ularning o`rtasidagi mavjudotlarning Parvardigoridir. Demak, Unga bandalik qilgin.

٢ وَ يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبينُ:

a- Va bilasizlarki, Alloh ochiq-oydin Haqdir.

b- Va biladilarki, Alloh ochiq-oydin Haqdir.

٣ فَمَا ظَنُّكُمْ [1]بِرَبِّ الْعالَمِينَ:

a- Demak, olamlar Parvardigori haqida gumoningiz nimadir?

b- Bas, olamlar Parvardigoriga nisbatan nima gumon qilmoqdasiz?

۴ أنْ لا يَقُولُوا [2]عَلَى الله إلاَ الحَقَ:

a- Alloh xususida Haqdan boshqa (narsa)ni aytmasliklari.

b- Alloh sha’niga Haqdan boshqa (narsa)ni demasligingiz.

۵ وَ الله بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ:

a- Va Xudo qiladigan amallarini ko`rib turuvchidir.

b- Va Alloh qilayotgan amallaringizni ko`ruvchidir.

---

1 Gohida « بِـ » so‘zi «haqida», «-ga nisbatan» ma’nolarini anglatadi.

2 Ayrim o‘rinlarda « عَلَى» so‘zi «sha’niga», «xususida» ma’nolarini anglatadi.

Qaysi ibora to‘g‘ri?

-١ Sizlarni undan yaratdik:

a- مِنْهَاخَلَقْنَاكُمْ

b- وَ لَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ

-٢ Parvardigoringning farmoni kelgan vaqtda:

a- اِنَّهُ قَدْ جَاءَ اَمْرُ رَبِّكَ

b- لَمَّا جَاءَ اَمْرُ رَبِّكَ

-٣ Albatta U bajaradigan amallaringizni ko`rguvchidir:

a- اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

b- اِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

-٤ Va albatta Mening azobim alamli azobdir:

a- أُولَئِكَ لَهُمْ عَذابٌ اَلِيمٌ

b- وَ اَنَّ عَذَابِي هُوَ[1] العَذاب الْأَلِيمُ

-٥ Va albatta Alloh har bir narsani bilguvchidir:

a- اَنَّ اللهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

b- وَكَانَ اللهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

Ikkinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralarini

---

1 Gohida (هُوَ) olmoshi, o‘zbek tiliga o‘girganda tarjima qilinmaydi.

diqqat bilan o‘qib tarjima qiling.

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralari va mashqlar yordamida savollarga javob bering.

١ - Qur’oni Karim bizlarga qaysi Zotga ibodat qilishni buyurgan?

---

٢ - Ko‘p insonlar nimaga berilib, nimadan g‘ofildirlar?

---

٣ - Yer va osmonlarning yaratilishi, kecha va kunduzning almashib turishi kimlar uchun oyat-belgi bo‘lgay?

---

٤ - Kimlar yer va osmonning yaralishini behuda-bemaqsad deb gumon qiladilar va ular qanday oqibatlarga duchor bo‘ladilar?

O‘n to‘rtinchi dars

Taqvo va imon

Qur’oni Karim «Taqvoli insonlar» uchun Hidoyat kitobi bo‘lib, «Baqara» surasining dastlabki oyatlarida taqvo va uning asoslarini go‘zal bir uslubda bayon qilgan.

Allohga imon keltirish, ko‘zimiz va quloqlarimizdan g‘oyib bo‘lgan haqiqiy narsalarga imon keltirish, yagona parvardigorimiz Alloh bilan doim aloqada bo‘lish uchun namozni to‘kis ado etish, Alloh taolo bizga baxshida etgan noz-ne’matlardan muhtoj-faqir kishilarga infoq-ehson qilish va Allohning barcha payg‘ambarlariga imon keltirib, Qiyomat kuniga aniq ishonish najot va hidoyat yo‘lining asosiy ustunlaridan hisoblanadi.

Alloh va Uning payg‘ambarlariga imon keltirishdan bosh tortib, ularning da’vatini qabul etmaslik inson o‘ziga ravo ko‘radigan eng buyuk zulmdir. YUqorida zikr qilingan haqiqatdan g‘aflatda qolib, imon keltirmaslikning oqibati Qiyomat kunida hasrat-nadomat va Allohning fazl-rahmatidan mahrum bo‘lish kabi holatlarda namoyon bo‘lgay.

Aksincha, imon keltirgan va dunyo hayotida taqvoli bo‘lgan insonlar oxirat olamining bepoyon ajr-mukofotlariga sazovor bo‘ladilar.

Yuqoridagi ma’nolarni darsda o‘rganiladigan Qur’on oyatlarida ko‘rib chiqamiz.

Quyidagi Qur’on iboralarini o‘qib, tarjima qiling.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم

١ -	Baqara\1-2	الم٭ذَالِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ:
٢ -	Baqara\3	الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ:
٣ -	Baqara\4	وَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَ مَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَ بِالآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ:
٤ -	Baqara\5	أُوْلَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَ أُوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ:
٥ -	YUsuf\57	وَ لَأَجْرُ الآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُواْ وَ كَانُواْ يَتَّقُونَ:
٦ -	Anfol\10	وَ مَا النَّصْرُ إِلاَّ مِنْ عِندِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ:
٧ -	Anbiyo\97	يَاوَيْلَنَا قَدْكُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ:
٨ -	Mujodala\13	فَأَقِيمُواْ الصَّلَوةَ وَ آتُواْ الزَّكَوةَ وَ أَطِيعُواْ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ:
٩ -	Zuhruf\84	وَ هُوَ الَّذِى فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَ فِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ:
١٠ -	Anbiyo\4	قَالَ رَبِّى يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ:

Quyidagi so‘zlarining ma’nolarini o‘rganib, ularni yodda saqlang.

Tanish so‘zlar.

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	hidoyat	هُـــدًى ، هُدَى	85
٢	taqvoli kishilar, taqvodor insonlar, taqvo egalari, parhezkor insonlar	مُـتَّقِـينَ	43
٣	namoz	صَلَوة	83
٤	g‘alaba, yordam	نَصْر	22
٥	hikmatli, hikmat egasi, ishini o‘ylab-o‘lchab, hisob- kitob bilan bajaradigan kishi	حَكِيم	97
٦	balki	بَلْ	127
٧	zakot	زَكَوة	32
٨	so‘z	قَوْل	92

Yangi so`zlar.

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	shak-shubha	رَيْب	١٨
٢	to‘kis ado etadilar, barpo qiladilar, to‘kis ado etishlari	يُقِيمُونَ، يُقِيموا	٩
٣	rizq qilib berdik	رَزَقْنَا	٢١
٤	infoq-ehson qiladilar, infoq-ehson qilishlari	يُنْفِقُونَ، يُنفِقُوا	٢٣
٥	nozil qilindi, tushirildi	أُنزِلَ، أُنزِلَتْ	٥٥
٦	aniq ishonadilar	يُوقِنُونَ	١١
٧	najot topuvchilar	الْمُفْلِحُونَ	١٢
٨	edik, bo‘ldik	كُنَّا	٨٢
٩	to‘kis ado etingiz, barpo qilinglar	أَقِيمُواْ	١٦
١٠	ato eting, bering	آتُواْ	٢٠
١١	eshituvchi	سَمِيعٌ	٤٧

Ushbu darsning tanish va yangi so‘zlari Qur’onda 913 marta takrorlangan holda kelgan.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

١	a – so`z	b – shak-shubha	قَوْلٌ:
٢	a - eshituvchi	b - hikmatli	حَكِيمٌ:
٣	a –najot topuvchilar	b – taqvoli kishilar	مُتَّقِينَ:
٤	a - namoz	b - zakot	صَلٰوة:
٥	a- g`alaba	b - hidoyat	نَصْر:

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

١.	eshituvchi:	a– – سَمِيعٌ	b– بَصِيرٌ
٢.	edik:	a– كانُوا	b– كُنَّا
٣.	nozil qilindi:	a– اَنْزَلَ	b– أُنزِلَ
٤.	to`kis ado etingiz:	a– يُقِيمُوا	b–أَقِيمُواْ

5 . aniq ishonadilar: a- يُوقِنونَ b-يُنفِقُونَ

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

١ - إِنْ أَوْلِياؤُهُ إِلاَّ الْمُتَّقُونَ:

a- Faqat taqvoli kishilar uning egalaridirlar.

b- Uning egalari taqvoli kishilardan boshqa (hech kim) emasdir.

٢ - وَ جَعَلْناهُ هُدىً لِبَنِي إِسْرائِيْلَ:

a- Va uni bani Isroil uchun hidoyat qilib qo`ydik.

b- Ba uning hidoyatini bani Isroil uchun qilib qo‘ydik.

٣ - قالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظالِمِينَ:

a -dedilar: Ey holimizga voy bo‘lsin zotan bizlar zolim edik.

b- Aytdilar: Ey voy bo‘lsin! bizga nisban zolim bo‘lgan kimsalarga

٤ - وَ يَقُولُونَ لَوْلا[1] أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّه:

a- Va deydilar: Nega unga Parvardigori biror oyat-mo`'jiza nozil qilmadi.

b- Va aytadilar: Nega unga Parvardigori tomonidan biror oyat-mo`'jiza tushirilmadi.

---

1. «لَوْ لا» so‘zi gohida «moziy fe’l» ya’ni, o‘tgan zamon fe’lining avvalida kelganda, «koyimoq» va «malomat qilmoq» kabi salbiy ma’noda keladi; masalan: nimaga kelmadi, nega yozmadingiz, …shu payt «لَوْ لا» kalimasi qo‘llaniladi.

۵ رَبَّنا إِنَّكَ جامِعُ[1] النَّاسِ لِيَوْمٍ لا رَيْبَ فِيهِ:

a- Parvardigoro! Zotan Sen hech shak-shubhasiz bir kun uchun insonlarni to`plaguvchisan.

b- Parvardigoro! Albatta Sen insonlarni bir kunga yig`guvchidirsan.

Qaysi ibora to‘g‘ri?

۱ Va Alloh eshitguvchi, ko`rguvchi Zotdir:

a- وَكانَ اللَّهُ سَميعاً بَصيراً

b- وَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

۲ Va Alloh taqvoli kishilarning yor-do`stidir:

a- وَ اللَّهُ عَليمٌ بالْمُتَّقِينَ

b- وَ اللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ

۳ Albatta Sen dono, hikmat egasidirsan:

a- إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيم

b- إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيم

۴ Hidoyat va rahmat mo`'minlar uchundir:

a- هُدىً وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمنِينَ

b- هُدىً وَ رَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُون

۵ Mening ajr-mukofotim olamlar

---

1. «جامِعُ» to‘plovchi, yig‘uvchi.

Parvardigoridan boshqa (ning zimmasi)da emasdir:

a- إِنْ أَجْرِيَ إِلاَّ عَلَى اللَّه

b- إِنْ أَجْرِيَ إِلاَّ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

Ikkinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralarini diqqat bilan tarjima qiling.

Uchinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralaridan foydalanib, savollarga javob bering.

١ - Qur’oni Karim kimlar uchun hidoyatdir?

---

٢ - Taqvoli insonlarning uch xususiyatlarini bayon qiling.

---

٣ - Oxiratning ajr-mukofoti kimlar uchun yaxshiroqdir?

---

٤ - G‘alaba va yordam faqat kim tomonidan bo‘ladi?

O‘n beshinchi dars

Alloh, Payg‘ambarlar va Oxirat Kuni

Insonning najot topishi Allohga imon keltirish, U yo‘llagan payg‘ambarlarning ko‘rsatmalariga amal qilish, Oxirat Kunining xisob-kitobiga ishonish va e’tiqod qilish bilan amalga oshadi.

Payg‘ambarlar insonlarning e’tiborini YOlg‘iz Allohning cheksiz qudratiga va U yaratgan olamning buyukligiga jalb qiladilar. Ulardan «Yer va osmonlarning YAratguvchisi bo‘lmish Allohning borligi haqida shakkingiz bormi? Borliqni yaratgan Zot, yagona Allohdan boshqa biror kimsa bo‘la oladimi?» deb so‘rardilar. Ular insonlarga «Siz ibodat qiladigan Undan o‘zga narsalar puch va botil (nohaq) bo‘lib, olamning haqiqiy Parvardigori Allohdir!» deb uqdirar edilar.

YOlg‘iz Alloh bizlarning barchamizni yaratgan bo‘lib, vafot etganimizdan so‘ng Uning huzuriga qaytgaymiz. SHuning uchun faqat Ugina ibodat qilinishga sazovor bo‘lgan Zotdir. SHunday ekan, Undan boshqaga qanday ko‘ngil bog‘lab va Undan o‘zgaga qanday ibodat qilib bo‘lur?! Hech bir narsa YAgona Alloh uchun ibodat qilinishiga to‘sqinlik qila ololmasligi lozim. Agar bir sarzaminda Allohga ibodat qilib bo‘lmaydigan bo‘lsa, boshqa bir yerga hijrat qilish va Allohga ibodat qilish imkoni bo‘lgan sarzaminda hayot kechirish vojibdir.

Alloh taolo bizlarga yuborgan payg‘ambarlarga salom-salavot yo‘llab, Allohga hamd-sanolar aytgaymiz. Zyeroki, U butun olamlar Parvardigori va Egasidir.

Yuqoridagi ma’nolarni quyidagi oyatlardan qidiramiz.

Quyidagi Qur’on iboralarini o‘qib, tarjima qiling.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم

١ -	YUnus\25	وَ اللَّهُ يَدْعُواْ إِلَى دَارِ السَّلَامِ[1] وَ يَهْدِى مَن يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ:
٢ -	Zumar\10	قُلْ يَاعِبَادِ[2] الَّذِينَ آمَنُواْ اتَّقُواْ رَبَّكُمْ:
٣ -	Ankabut\56	يَاعِبَادِىَ الَّذِينَ آمَنُواْ إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّاىَ فَاعْبُدُونِ:
٤ -	Ankabut\57	كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ:
٥ -	Ibrohim\10	قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَ فِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ:
٦ -	Luqmon\30	ذَالِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَ أَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الْبَاطِلُ:
٧ -	Baqara\64	فَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ لَكُنتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ:
٨ -	Niso\1	يَأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُواْ رَبَّكُمُ الَّذِى خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ:
٩ -	Luqmon\28	مَا خَلْقُكُمْ وَ لَا بَعْثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ:
١٠	Soffot\180-182	سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ:

1 دارُ السَّلام tinchlik va omonlik diyori, jannat. 2 عِبَادِ = عِبَادِي

Quyidagi so‘zlarning ma’nolarini o‘rganib, ularni yodingizda saqlang.

Tanish so‘zlar

qator	ma’nolar	so‘zlar	son
١	diyor, uy	دَارٌ	٣٢
٢	tinchlik, omonlik salomatlik	سَلام	٤٢
٣	(عَبْد) ning ko‘plik shakli; bandalar	عِبَاد	٩٧
٤	keng, katta	وَاسِعَة	٤
٥	inson, jon, shaxs	نَفْس	١٤٠
٦	o‘lim	مَوْت	٤٤
٧	shak-shubha, ikkilanish	شَكّ	١٥

٨	payg'ambar, yuborilgan	مُرْسَل	٣٦

Yangi so`zlar

qator	ma'nolar	so'zlar	son
١	da'vat qiladi, chaqiradi, chorlaydi	يَـدْعُو اْ	١٥
٢	mengagina , mendangina	إِيـَّاىَ	٥
٣	totguvchi	ذَا ئِقَة	٣
٤	qaytarilasiz	تُرْجَعُونَ	١٩
٥	dedi, aytdi	قَالَتْ	٤٣
٦	vujudga keltiruvchi, paydo qiluvchi, yaratuvchi, bor qiluvchi	فَاطِر	٦
٧	chaqiradilar, da'vat qiladilar, chorlaydilar	يَـدْعُونَ	٢٦

٨	boshqa, o‘zga, -dan boshqa va -dan o‘zga	دُونَ	١٤٤
٩	fazlu karam, fazlu marhamat	فَضْل	٨٤
١٠	qayta tiriltirish, qayta tirilish	بَعْث	٤
١١	pok, aybu nuqsonsiz	سُبْحَانَ	٤١
١٢	sifatlab beradilar, sifatlaydilar	يَصِفُونَ	٧

Ushbu darsda o‘rganilgan tanish va yangi so‘zlar Qur’onda 828 marta takrorlangan holda kelgan.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

١ -	a – keng	b – o`lim	مَوْت:
٢ -	a – bandalar	b – insonlar	عِبَادٌ:
٣ -	a–salomatlik	b – salom	سَلَامٌ:
٤ -	a – keng	b – diyor	دَارٌ:
٥ -	a- totguvchi	b yaratguvchi	- دَائِقَةٌ:

Qaysi so‘z to‘g‘ri?

١ -	mengagina:	a- إِيَّاكَ	b- إِيَّاىَ
٢ -	chorlaydilar:	a- يَدْعُونَ	b- تَدْعُونَ
٣ -	qaytarilasiz:	a- يَصِفُونَ	b- تُرْجَعُونَ
٤ -	keng:	a- دَائِقَةٌ	b- وَاسِعَةٌ
٥ -	vujudga keltiruvchi:	a- فَاطِرٌ	b- مُرْسَلٌ

Qaysi tarjima to‘g‘ri?

١ .
قالَ هَذا مِنْ فَضْلِ ربِّي:

a- Dedi: Bu Parvardigorimning fazlu marhamatidir.

b- Aytdi: Bu Parvardigorimning fazlu marhamatidandir.

٢ .
الَّذي خَلَقَ الْمَوْتَ وَ الْحَياةَ:

a- O`lim va hayotni yaratgan (Zot).

b- Kim o`lim va hayotni yaratdi?

٣ .
بَلِ الْإِنْسانُ عَلى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ[1] :

a- Balki inson o`z joniga guvohlik beruvchi bo`lishi lozim.

b- Balki inson o`z joniga guvohlik beruvchidir.

٤ .
سُبْحانَهُ وَ تَعَالَى عَمَّا يَصِفُونَ:

a- U Zot ular sifatlayotgan narsalardan pok va yuksakdir.

b- U Zot sizlar sifatlayotgan narsalardan pok va yuksakdir.

٥ .
لَهُ الْحُكْمُ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ:

a- Hukm U uchundir va Unga qaytariladilar.

b- Hukm U uchundir va Unga qaytarilursiz.

---

1. «بَصِيرَةٌ» so‘zi ushbu mazkur oyati karima kabi ayrim o‘rinlarda, «guvohlik beruvchi» ma’nosini anglatadi.

Qaysi ibora to‘g‘ri?

١ - Albatta Siz payg`ambarlardandirsiz:

a- إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ

b- إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

٢ - Albatta ular ikkalasi imonli bandalarimizdandirlar:

a- إِنَّهُما مِنْ عِبادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

b- إِنَّهُ مِنْ عِبادِنَا الْمُؤْمِنِين

٣ - Va Allohning Sizga (bo`lgan) fazlu karami buyukdir:

a- بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّه فَضْلاً كَبِيرًا

b– وَكانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

٤ - Albatta Oxirat diyori taqvo yo`lini tutgan kishilar uchun yaxshiroqdir:

a- وَ الدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ

b- وَ لَلدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ

٥ - …yoki ular uchun Allohdan o`zga iloh bormi? Alloh ular shirk keltiradigan narsadan pokdir:

a- أَمْ لَهُمْ إِلهٌ غَيْرُ اللَّه سُبْحانَ اللَّه عَمَّا يُشْرِكُون

b- لا إِلهَ إِلاَّ هُوَ سُبْحانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Ikkinchi mashq: Darsda o‘rganilgan Qur’on iboralarini diqqat bilan tarjima qiling.

Uchinchi mashq: Quyidagi savollarga Qur’on iboralari bilan javob bering.

1 - Oxirat diyori kimlar uchun yaxshiroq?

---

2 - Payg‘ambarlar Alloh xususida insonlarga nima deganlar?

---

3 - Har bir inson nimani totguvchidir?

---

4 - Agar Allohning bizga fazlu marhamati bo‘lmaganida edi, qanday vaziyatda bo‘lardik?

O‘n oltinchi dars

O‘zimizni tekshiraylik

Aziz Qur’on o‘rganuvchilar!

Ikkinchi qismdagi o‘tilgan ettita darsda Qur’oni Karim so‘zlarining yana boshqa bir ma’nolari bilan tanishdingiz. Ushbu darslarda 58 ta tanish so‘zlar va 92 ta yangi so‘zlarning ma’nolarini o‘rgandingiz.

Aytib o‘tish lozimki, ikkinchi qismdagi ettita darsda keltirilgan 150 ta so‘z, Qur’oni Karimda 15 mingga yaqin marotaba takrorlanib kelgan. «Qur’oni Karim ma’nolarini o‘rganish darsligi» nomli ushbu kitobning birinchi qismidagi etti darsda keltirilgan so‘zlar esa 110 so‘zdan iborat bo‘lib, Qur’onda 30 mingdan ortiq marotaba takrorlanib kelgan. Binobarin, siz hozirgacha o‘tilgan darslar yordamida Qur’oni Karim ma’nolarining 60% dan ortig‘i bilan tanishdingiz.

Bu darsda yangi so‘zlar o‘rganilmay, undagi Qur’on iboralari oldingi darslarda o‘rganilgan so‘zlardan foydalanib, tarjima qilinadi va o‘tgan darslar mashq sifatida eslatib o‘tiladi.

Umid qilamizki, o‘z istak va sa’y-harakatingizni yanada orttirish va Qur’oni Karim ma’nolarini o‘rganishni davom ettirish bilan Alloh tomonidan ato etiladigan Qur’on oyatlarini chuqurroq anglab etish kabi buyuk tavfiqqa sharafyob bo‘lgaysiz.

Mashqlar

Birinchi mashq: Quyidagi to‘g‘ri javoblarni belgilang.

Qaysi ma’no to‘g‘ri?

1.	a -yoki, -mi	b - mi, yoki	أَ، اَمْ:
2.	a - ko`rguvchi, eshitguvchi	b - eshitguvchi, Ko`rguvchi	بَصِيرٌ، سَمِيعٌ:
3.	a - hayot, o`lim	b - tirik, o`lim	حَيّ ، مَوت:
4.	a- agar, vaqtida	b- paytida, agar	لَوْ، لَمَّا:
5.	a –bandalar, kunlar	b – bandalarim, daryolar	عِبَادِي، اَنْهَار:
6.	a–bashorat beruvchi, ogohlantiruvchi	b- ogohlantiruvchi, xushxabar eltuvchi	بَشِير، نَذِير:
7.	a –nozil qilindi, nozil qildi	b – nozil qildi, nozil qilindi	اَنْزَلَ، اُنْزِلَ:
8.	a – najot topuvchilar, ziyon ko`ruvchilar	b –ziyonkorlar, najot topuvchilar	مُفْلِحُــــــــــونَ، خَاسِرُونَ:
9.	a – yubordik, tushirdik	b – nozil qildik, yubordik	اَنْزَلْنَا، اَرْسَلْنَا:
10.	a-meni chaqiradi, ularni da’vat qiladi	b- ularni chaqiradi, meni chorlaydi	يَـــــــدْعُوهُمْ، يَدْعُونَنِي:

Qaysi so‘zlar to‘g‘ri?

١ –	emas, kim:	a- مَا، مَنْ	b- مَن، مَا
٢ –	edik, edingiz:	a- كُنَّا، كُنْتُمْ	b- كُنْتُمْ، كُنَّا
٣ –	bajarasizlar, biladilar:	a- يَعْمَلُونَ،تَعْلَمُونَ	b- تَعْمَلُونَ، يَعْلَمُونَ
٤ –	suv, olov:	a- نَارٌ، مَاءٌ	b- مَاءٌ، نَارٌ
٥ –	ekanligi, bu:	a- اَنْ، هَذِهِ	b- هَذِهِ، اَنْ
٦ –	emas, boshqa:	a- دُونَ، لَيْسَ	b- لَيْسَ، دُونَ
٧ –	yaratmoq, yaratdi:	a- خَلْق، خَلَقَ	b- خَلَقَ، خَلْق
٨ –	mendan qo`rqingiz, ibodat qilingiz:	a- اِتَّقُونِ، اُعْبُدُوا	b- اِتَّقُوا، اُعْبُدُونِ
٩ –	o`zi, o`zlari:	a- نَفْسُهُ، اَنْفُسُهُمْ	b- نَفْس، اَنْفُسُكُمْ
١٠ -	to`kis ado etadilar, aniq ishonadilar:	a- يُوقِنُونَ، يُقِيمُونَ	b- يُقِيمُونَ، يُوقِنُونَ

Eng to`g`ri va go`zal tarjimani tanlang.

۱ . وَ ما مِنْ[1] إِلَهٍ إِلاَّ إِلَهٌ واحِدٌ:

a- YAgona Xudodan o`zga hech bir iloh yo`q.

b- YOlg`iz Allohdan boshqa iloh yo`q.

۲ . وَ اللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبادِ:

a- Va Alloh bandalaridan ogohdir.

b- Va Alloh bandalarni ko`rguvchidir.

۳ . قَدْ جاءَتْكَ آياتِي:

a- Darhaqiqat, keldi sizga oyat-mo`'jizalarim.

b- SHubhasiz, oyat-mo`'jizalarim sizga keldi.

۴ . وَ لِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ:

a- Va har bir elchi uchun ummati bordir.

b- Va har bir ummat uchun elchi bordir

۵ . وَ ما لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصارٍ[2]:

a- Va zolimlar uchun yordamchilardan biror kimsa yo`q.

b- Va zolimlar uchun hech bir yordamchi yo‘q.

---

1 «مِنْ» so‘zi yuqoridagi ikki o‘rinda ortiqcha bo‘lib, o‘zbek tiliga o‘girilganda tarjima qilinmaydi va faqat ma’noni ta’kidlab keladi.

2 « انْصَار »yordamchi ma’nosini anglatadi.

۶ . يَا عِبَادِ[1] فَاتَّقُونِ:

a- Ey bandalarim! Demak, Mendan qo`rqingiz.

b- Ey bandalar! Bas, Mendan qo`rqingiz.

۷ . قالَ اتَّقُوا اللّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ:

a- Aytdi: Agar mo`'min bo`lsangiz, Allohdan qo`rqingiz.

b- Dedi: Allohdan qo`rqingiz, agar imonli bo`lsangiz.

۸ . فَما لَهُ مِنْ[2] قُوَّةٍ وَ لا ناصِرٍ[3]:

a- Demak, u uchun hech bir kuch va yordam berguvchi yo`q.

b- Bas, u uchun kuch va yordam beruvchidan hech narsa bo`lmas.

۹ . إِنَّ حِزْبَ اللّهِ هُمُ[4] الْمُفْلِحُونَ:

---

1 «عِبَادِ» so‘zi aslida «عِبَادِى» bo‘lib, «Mening bandalarim» ma’nosini anglatadi.
2 «مِنْ » harfi ushbu iborada ortiqcha bo‘lib, tarjimada nazarga olinmaydi, lekin ma’noni ta’kidlab keladi.
3 «نَاصِر» yordam beruvchi ma’nosini anglatadi.
4 «هُمْ» ya’ni; «ular» olmoshi jumladagi ega va kesimning o‘rtasida kelib, ularni bir-biridan ajratib turadi, ega va kesim, mavsuf (sifatlanuvchi) va sifatga o‘xshab qolishining oldini oladi.

a- Zotan, Allohning hizbi (guruhi) najot topuvchidirlar.

b- Albatta Allohning hizbi (guruhi) najot topuvchidir.

١٠ وَ الْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ:

a- Taqvoli kishilar oxiratda Parvardigoring huzuridadirlar.

b- Oxirat Parvardigoring huzurida taqvo egalari uchundir.

Ikkinchi mashq: Quyidagi so‘zlarni jadvalning munosib o‘rinlariga qo‘yib yozing.

نَذِير، haq va botil o‘rtasini ajratuvchi qonunlar, بُرْهَانٌ ziyonkorlar, رُسُلُنَا ishonchli, وَاحِد ibodat qilingiz, اِتَّقُوا o‘zingiz, قَدْر qorong‘uliklar, لا يَتَدَبَّرُونَ qilib qo‘ydik, نُنَزِلُ qarorgoh, مُسْتَقِيمٌ yo‘l, يُشْرِكُونَ deydi, تَعَالي almashib turish, ظَنٌ farmon, عَذابٌ اَلِيمٌ ko‘rib turuvchi, خَلَقْنَا taqvo egalari, نَصْر hikmat egasi, يُقِيمُونَ infoq-ehson qiladilar, يُوقِنُونَ mening bandalarim, وَلسِعَة o‘lim, يَدْعُونَ totguvchi, تُرْجَعُونَ sifatlaydilar.

qator	**ma’nolar**	**so‘zlar**	**qator**	**ma’nolar**	**so‘zlar**
١	g‘alaba, yordam		21	hujjat, ochiq dalil	
٢		ذ ا ئِ	22		جَعَلنَا

		قَةٌ			
٣	alamli azob		23	elchilarimiz	
٤		بَصِيرٌ	24		مُتَّقِينَ
٥	qo‘rqingiz, taqvoli bo‘lingiz		25	qaytarilasiz	
٦		أَنْفُسُكُمْ	26		قَرَار
٧	ogohlantirguvchi		27	shirk keltiradilar	
٨		مُبِينٌ	28		يَقُولُ
٩	nozil qilamiz, tushiramiz		29	o‘lchov, miqdor	
١٠		ظُلُمَاتٌ	30		خَاسِرُونَ
١١	fikr yuritmaydilar		31	to‘g‘ri	
١٢		مِيزَانٌ	32		اِخْتِلَاف
١٣	yagona, bir		33	to‘kis ado etadilar	
١٤		صِرَاطٌ	34		عِبَادِي
١٥	gumon		35	keng, katta	
١٦		أَمْر	36		حَكِيمٌ
١٧	da’vat qiladi-lar, chaqiradi-lar		37	yaratdik	
١٨		يُنْفِقُونَ	38		مَوْت

١٩	yuksakdir, buyukdir		39	aniq ishonadilar	
٢٠		يصِفونَ	40		أعْبُدُوا

Uchinchi mashq: Quyidagi Qur’on iboralarini diqqat bilan o‘qib, tarjima qiling.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحيم

١ - إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيم: Luqmon\13

....

٢ - وَ كُلُّ شَيءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ: Ra’d\8

....

٣ - فَقَدْ جَاءَكُم بَشِيرٌ وَ نَذِيرٌ: Moida\19

....

٤ - قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى: Baqara\120

....

٥ - الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ: SHuaro\78

....

٦ - لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ: A’rof\43

....

٧ - وَ اللَّهُ يَعْلَمُ وَ أَنتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ: Baqara\216

....

٨ - وَ مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ: Baqara\74

....

اللَّهُ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرارًا:	G`ofir\64	٩ -
وَ اتَّقُواْ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيم:	Hujurot\1	١٠ -
وَ كَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ :	Rum\47	١١ -
وَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ :	YUsuf\108	١٢ -
وَ اللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا :	Nahl\72	١٣ -
يَادَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ :	Sod\26	١٤ -
إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ:	Josiya\3	١٥ -
كَيْفَ يَهْدِى اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُواْ بَعْدَ إِيمَانِهِمْ:	Oli Imron\86	١٦ -
وَ مَا النَّصْرُ إِلاَّ مِنْ عِندِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ:	Oli Imron\126	١٧ -
هَذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَ هُدًى وَ مَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ:	Oli Imron \138	١٨ -
وَ إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَّا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الرَّحْمَانُ الرَّحِيمُ:	Baqara\163	١٩ -

- ٢٠	Munofiqun\8	وَ لِلَّهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ:
- ٢١	Munofiqun\8	وَ لَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لاَ يَعْلَمُونَ:
- ٢٢	Ankabut\44	خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ:
- ٢٣	Ankabut\44	إِنَّ فِي ذَالِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ:
- ٢٤	Ibrohiym\31	قُل لِّعِبَادِىَ الَّذِينَ آمَنُواْ يُقِيمُواْ الصَّلَوةَ:
- ٢٥	Ibrohim\31	وَ يُنْفِقُواْ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَ عَلَانِيَةً :
- ٢٦	A'rof\73	قَالَ يَاقَوْمِ اعْبُدُواْ اللهَ:
- ٢٧	A'rof\73	مَا لَكُم مِّنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ:
- ٢٨	A'rof\73	قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُم:
- ٢٩	Hujurot\18	إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ:
- ٣٠	Hujurot\18	وَ اللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ:

To‘rtinchi mashq: Quyidagi savollarga Qur’on oyatlari bilan javob bering.

- ١ Buyuk zulm nima?

- ٢ Qanday hidoyat Haqiqiy Hidoyat hisoblanadi?

- ٣ Mo‘’minlar mollarini qanday holda infoq-ehson qilsalar yaxshiroq?

- ٤ Izzat va yuksaklik kimlar uchun?

- ٥ Yer va osmonlarda mo‘’minlar uchun nimalar bor?

So‘zlarning alifbo tartibidagi mundarijasi

unga, tomoniga	اِلَى ۵		ا
mollar, boyliklar	اَموال ۵	imon keltirdilar	★ آمَنُوا ۴
yo‘q, emas, agar	اِنْ ۷	oyat-mo‘‘jizalar, belgilar	آيات ۴
albatta, zotan	اِنَّ ۲	oyat-mo‘‘jiza, belgi	آيَة ۶
albatta, zotan	اَنَّ ۲	o‘g‘il	اِبن ۲
Men	اَنَا ۶	ajru mukofot, mehnat haqqi	اَجر ۷
Sen	اَنتَ ۷	yer	اَرض ۴
Sizlar	اَنتُم ۷	nom, ism	اِسم ۱
Faqat	اِنَّمَا ۴	egalar, yoronlar	اَصحاب ۵
ahl, oila, xonadon	اَهْل ۳	amallar, ishlar	اَعمال ۲
Ular	اُولَئِكَ ۵	buyukroq	اَكبَر ۶
do‘stlar, xojalar, egalar	اَولِياء ۴	dan boshqa, magar	اِلاّ ۱
-mi	أَ ۱۱	shunday kishi-larki, ganlar	اَلَّذِينَ ۴
ato eting, bering	آتُوا ۱۴	Alloh, Tangri	الله ۱
qo‘rqingiz, taqvoli bo‘lingiz	اِتَّقُوا ۱۰	Iloh, Xudo	اِلَه ۱

★So`zlar ustiga qo`yilgan raqamlar o`sha so`zlar nechanchi darsda kelganini anglatadi.

ummat, guruh, millat	اُمَّة ١٠	almashib turish, ixtilof	اِخْتِلاف ١٣
amin, ishonchli	اَمِين ١٠	yubordik, yo‘lladik	اَرْسَلْنَا ٩
ekanligi, -ligi	اَنْ ١٣	Hazrati Ya’qubning boshqa ismi	اِسْرَائِيلُ ١٠
nozil qildi, tushirdi	اَنْزَلَ ٩	itoat qilingiz, bo‘ysuningiz	اَطِيعُوا ١٠
nozil qilindi, tushirildi	اُنْزِلَ ١٤	ibodat qilingiz, bandalik qilinglar, sig‘iningiz	اُعْبُدُوا ١٠
nozil qildik, tushirdik	اَنْزَلْنَا ٩	qulflar	اَقْفَال ١١
o‘zingiz	اَنْفُسِكُمْ ١٠	to‘kis ado etingiz, barpo qilinglar	اَقِيمُوا ١٤
daryolar	اَنْهَار ١٢	ko‘p	اَكْثَرْ ١٣
ahli kitob, yahudiy va masihiylar	اَهْلِ الْكِتَاب ١٠	-gan, shunday kishiki, shunday narsaki	اَلَّذِي ٩
mengagina, mendangina	اِيَّاى ١٥	alamli, dardli	اَلِيم ١٣
	ب	yoki, yoxud	اَمْ ١١
bilan, -ga	بِ ١	farmon, amr, buyruq, ish	اَمْر ١٣

o‘g‘illar, farzandlar	بَنِي، بَنِينَ ١٠	inson	بَشَر ٦
o‘rtasida,	بَيْنَ ١٣	bayon, bayon	بَيَان ٥

orasida		qiluvchi	
aniq hujjatlar, oshkor mo‘’jizalar	بَيِّنَات ٩	botil, nohaq	بَاطِل ٩
	ت	quruqlik	بَرّ ١٢
chiqarasiz, olib chiqarasiz olib chiqishingiz	تُخْرِجُ ١١	hujjat va ochiq dalil	بُرْهَان ٩
qaytarilasiz	تُرْجَعُونَ ١٥	dengiz	بَحْر ١٢
yuksak va buyukdir	تَعَالي ١٢	xushxabar eltguvchi, bashorat berguvchi	بَشِير ٩
amal qilasiz-lar, bajarasiz-lar	تَعْمَلُونَ ١٣	ko‘rguvchi, ko‘rib turguvchi	بَصِير ١٣
	ث	qayta tiriltirish, qayta tirilish	بَعْث ١٥
ajr-savob	ثَواب ٣	keyin, so‘ng	بَعْد ١٣
	ج	balki	بَلْ ١٤
keldi	جَاءَ، جَاءَت ٥	o‘g‘illar, farzandlar	بَنُو، بَنُونَ ١٠
tirik, jonli	حَيّ ١٢	hamma, barcha	جَمِيعًا ٢
	خ	jahannam, do‘zax	جَهَنَّمُ ٧
yaratguvchi	خَالِق ٣	jazo, mukofot	جَزَاء ١٠
yaratish, yaratmoq, yaratilish	خَلْق ٦	qildi, qilib qo‘ydi, vujudga keltirdi	جَعَلَ ١٢
yaxshiroq, yaxshi ish	خَيْر ٣	qilib qo‘ydik, qildik, vujudga keltirdik	جَعَلْنَا ١١

ziyonkorlar, ziyon ko‘rguvchilar	خَاسِرُونَ، خَاسِرِينَ ٩	bog‘lar, bihishlar, jannatlar	جَنَّات ١٠
o‘rtasi, orasi	خِلال ١٢		ح
yaratdi	خَلَقَ ١٢	hamdu sano, maqtov, olqish	حَمْد ١
yaratdik	خَلَقْنَا ١٣	hayot	حَيَاة ٧
	د	haq, rost, to‘g‘ri	حَقّ ٩
darajalar, martabalar	دَرَجَات ٤	hikmatli, hikmat egasi, ishni o‘ylab-o‘lchab, hisob-kitob bilan bajaradigan kishi	حَكِيمْ ١٤
رَسُول ning ko‘pligi; elchilar	رُسُل ٩	diyor, uy	دَار ١٥
shak-shubha	رَيْب ١٤	boshqa, o‘zga, dan boshqa, dan o‘zga	دُونَ ١٥
	ز		ذ
zakot	زَكَاة ١٤	bu, ushbu, shu	ذَالِكَ ٦
ziynat, bezak	زِينَة ١١	totguvchi	ذَائِقَة ١٥
	س		ر
osmonlar	سَمَاوات ۴	Parvardigor, ega	رَبّ ١
yomonlik, yomon	سُوء ٧	rahmat, marhamat	رَحْمَة ٣

pok, aybu nuqsonsiz	سُبْحَانَ ١٥	mehribon	الرَّحْمَان ١
yo‘l	سَبِيل ١٢	rahmli	رَحِيم ١
sehr, jodu	سِحْر ٩	elchi, yuborilgan	رَسُول ١
tinchlik, omonlik, salomatlik	سَلَام ١٥	rizq qilib berdik	رَزَقْنَا ١٤
zulm, sitam	ظُلْم ٦	eshitguvchi	سَمِيع ١٤
zohir, oshkor, yuzaki qismi	ظَاهِر ١٣		ش
qorong‘uliklar, zulmatlar	ظُلُمَات ١١	shiddatli, qattiq	شَدِيد ٧
gumon	ظَنّ ١٣	narsa	شَيْء ٣
	ع	shifo	شِفَاء ١١
oqibat	عَاقِبَة ۶	shak-shubha, ikkilanish	شَكّ ١٥
olamlar	العَالَمِينَ ٢		ص
banda	عَبْد ٢	solih bandalar	صَالِحِينَ ۵
azob	عَذَاب ٧	yaxshi, solih, loyiq	صَالِح ١٠
izzat, yuksaklik	عِزَّة ٤	yo‘l	صِرَاط ١٢
izzatli,Engilmas	عَزِيز ۵	namoz	صَلَاة ١۴
buyuk	عَظِيم ٧		ظ
ilm, bilim, bilmoq	عِلْم ٣	zolimlar, sitamkorlar	ظَالِمِينَ، ظَالِمُونَ ۶
vujudga kelti-ruvchi, paydo qiluvchi,	فَاطِر ١٥	-ga, ustiga, zimmasiga	عَلَى ٣

yaratuvchi, bor qilguvchi			
fazl-karam, fazlu marhamat	فَضْل ١٥	nazdida, huzurida	عِنْد ٣
	ق	bandalar	عِبَاد ١٥
aytdi, dedi	قَالَ ٢	biluvchi, dono	عَلِيم ١٣
dedilar, aytdilar	قَالُوا ٣	dan	عَنْ ٩
darhaqiqat, muhaqqaq, aniqki	قَدْ ٥		غ
aytgin, degin	قُلْ ٣	ko‘p kechiruvchi, mag‘firatli	غَفُور ١
oz	قَلِيل ٦	g‘oyib, g‘ayb sirlari	غَيْب ٣
qudrat, kuch	قُوَّة ٢	g‘ofil, g‘aflatda qolgan	غَافِل ٩
qavm	قَوْم ٤	-dan boshqa, -dan o‘zga	غَيْر ١١
kuchli, qudratli	قَوِيّ ٥		ف
dedi, aytdi	قَالَتْ ١٥	bas	فَ ٣
oldin, ilgari	قَبْل ١٣	da	فِى ٣

ko‘p	كَثِير ٩	qadr, o‘lchov, miqdor	قَدْر، قَدَر ١١
kofir bo‘ldilar	كَفَرُوا ٩	qarorgoh,osoyish-ta, makon	قَرار ١٢
edik, bo‘ldik	كُنَّا ١٤	dillar, ko‘ngillar	قُلُوب ١١
	ل	so‘z	قَوْل ١٤

darvoqe	لَ ٦		ك
uchun	لِ ، لَ ١	sening, sen	كَ ٥
yo‘q	لا ١	kofirlar	كَافِرُونَ، كَافِرِينَ ٧
fikr yuritmaydilar	لا يَتَدَبَّرُونَ ١١	edi, -dir	كَانَ ٢
lekin, biroq	لَكِنَّ ١٣	edilar	كَانُوا ٧
vaqtda, paytda	لَمَّا ١١	har bir, har, hamma, barcha	كُلّ ٣
agar, agarchi, koshki	لَوْ ١١	sizning, sizlarning	كُمْ ١
emas, yo‘q	لَيْسَ ١٠	edingizlar	كُنْتُمْ ٧
kecha, kechqurun	لَيْل، لَيْلَة ١١	qanday, qanaqa	كَيْفَ ٦
		kitob, qur’on	كِتَاب ١١

suv	مَاء ١٢		م
muborak, barakotli	مُبَارَك، مُبَارَكَة ١١	ega, sohib	مَالِكُ ٦
taqvoli va parhezkor kishilar, taqvo egalari	مُتَّقِينَ ١٤	imonli insonlar, mo‘’minlar	مُؤْمِنِينَ ٢
payg‘ambar, yuborilgan	مُرْسَل ١٥	ochiq-oydin	مُبِين ٥
to‘g‘ri	مُسْتَقِيم ١٢	mato, mol-mato	مَتَاعٌ ٦
mushrik,	مُشْرِك ١٠	o‘xshash, kabi,	مِثْل ٦

Allohga shirk keltirgan kimsa		dek	
najot topguvchilar	مُفْلِحُونَ ١٤	birga, bilan birga	مَعَ ٢
kim, kimki, jonzot, kimsa	مَنْ ١٢	ma’lum, muayyan	مَعْلُوم ٥
o‘lim	مَوْت ١٥	mag‘firat, kechi-rish	مَغْفِرَة ٤
tarozi, haq va botil o‘rtasini ajratadigan ilohiy qonunlar	مِيزان ٩	-dan	مِنْ ٢
		pand-nasihat	مَوْعِظَة ٥
		yo‘q, emas, narsa, ,narsalar	
			مَا ١١
		nima	
do‘st, xoja, sarvar	وَلِيّ ٢		
bir, yagona	وَاحِد، وَاحِدَة ١٠		ن
keng, katta	وَاسِعَة ١٥	bizning, biz	نَا ٢
topdilar, topgan bo‘lar edilar	وَجَدُوا ١١	insonlar, xalq	نَاسٌ ٥
voy bo‘lsin, do‘zax-halokat bo‘lsin	وَيْل ١٣	payg‘ambar	نَبِيّ ٤
	ه	olov, jahannam olovi	نَار ١٠
uning, u	هُ ، هِ ٢	ogohlantirguvch	نَذِير ٩

		i	
uning, u	ها ٧	g‘alaba, yordam	نَصْر ١٤
bu	هَذا ٣	inson, jon, shaxs	نَفْس ١٥
ularning, ular	هُمْ، هِمْ ٤	nozil qilamiz, tushiramiz, yog‘diramiz	نُنَزِّلُ ١١
u	هُوَ ١	nur, yorug‘lik	نُور ١١
hidoyat	هُدَى، هُدًى ١٤	kunduz	نَهَار ١٣
bu	هَذه ١٠		و
chaqiradilar, da’vat qiladilar, chorlaydilar	يَدْعُونَ ١٥	ular (ikkalasi)	هُمَا ١٣
da’vat qiladi, chaqiradi, chorlaydi	يَدْعُوا ١٥		ي
istaydi, xohlaydi, istasa, xohlasa	يَشَاءُ ١٢	mening, men	ى ١
shirk keltiradi-lar, Allohga sherik qilib oladilar	يُشْرِكُونَ ١٢	ey	يَا ٣
sifatlab beradi-lar, sifatlaydi-lar	يَصِفُونَ ١٥	ey	يَا اَيُّهَا ٥
biladi, bilsa	يَعْلَمُ ١٢	kun	يَوْم ٦
biladilar	يَعْلَمُونَ ١٣	bugun	اَلْيَوْم ٦
bilishlari	يَعْلَمُوا ١٣	qiyomat kuni	يَوْمُ الْدِّينِ ٦
deydi, aytadi, desa, aytsa	يَقُولُ ١٢	imon keltiradilar	يُؤْمِنُونَ ١٢
		qo‘rqadilar,	يَتَّقُونَ ١٣

		taqvo yo‘lini tutadilar	

infoq-ehson qiladilar	يُنْفِقُونَ ١٤	aytadilar, deydilar	يَقُولُونَ ١٣
infoq-ehson qilishlari	يُنْفِقُوا ١٤	aytishlari, deyishlari	يَقُولُوا ١٣
aniq ishonadilar	يُوقِنُونَ ١٤	to`kis ado etadilar, barpo qiladilar	يُقِيْمُونَ ١٤
hidoyat qiladi, hidoyat yo`liga boshlaydi	يَهْدِي ١٢	to`kis ado etishlari, barpo qilishlari	يُقِيمُوا ١٤